

पाहिजे, सद्गुरु व संतवचनावर दृढ श्रद्धा ठेवता आली पाहिजे. श्री साईबाबांनी जीवनभर दयाशील होऊन हाच अनुग्रह लहानथोर सर्वावर केला.

श्रद्धा व सबुरी या दोन तत्वांचा अवलंब केल्याने श्रीसाईबाबांच्या सर्व भक्तांना सुख, समाधान, धन प्राप्त होते, हे कदापिही खोटे ठरणार नाही. श्री साईबाबांच्या चरणी लीन झाले असता बाबा आपत्या भक्तांना आजन्म कमी पडू देणार नाहीत. माझी शिर्डीला जाण्याची व बाबांच्या समाधीचे दर्शन घेण्याची लहानपणापासूनची इच्छा होती, ती बाबांनी १९८४ साली पूर्ण केली. तेव्हापासून मी वर्षातून किमान दोन वेळा तरी शिर्डीला जाऊन श्रीसाईबाबांच्या समाधीचे दर्शन घेण्याचा संकल्प केला व तो आजपर्यंत तरी श्रीसाईबाबांच्या कृपादृष्टीने कोणत्याही प्रकारची अडचण न येता पूर्ण होत आलेला आहे. यापुढील माझ्या उर्वरित आयुष्यात देखील अंतापर्यंत पूर्ण होत राहील, असा माझा पूर्ण विश्वास आहे. बाबांची माझ्यावर लहानपणापासून कृपादृष्टी आहे. मला अनेक अडचणीतून त्यांनी सोडविले आहे व सोडवित आहेत. आणि म्हणूनच मी कोणतीही गोष्ट त्यांच्या कृपादृष्टीने व आशीर्वादाने करीत असल्यामुळे त्यामध्ये मला बाबा निश्चित यश देतात. अशीच कृपादृष्टी याही पुढे राहो, ही श्री साईचरणी प्रार्थना.

श्री. खापडे यांची शिरडी दैनंदिनी

— साईनंद —

शुक्रवार दिनांक २-२-१९९२

मी काकड आरतीसाठी उठलो आणि त्यानंतर पंचदशीचा वर्ग आयोजित केला. परंतु पंचदशीच्या विषय वस्तूवर बोलून त्यातील पाठांवरच वाचन सुरु केले. या विषयावरची ही सर्वोत्तम रचना होय. या विषयावर अन्य दुसरी कोणतीही रचना तिचे स्थान घेऊच शकणार नाही. त्यानंतर मी साईमहाराज ते बाहेर पडण्यापूर्वी त्यांचे दर्शन घेण्यासाठी म्हणून गेलो व त्यांचेबरोबरच साठे वाढ्यापर्यंत गेलो. त्यानंतर दुपारच्या आरतीला हजर राहिलो. आज अमरावतीहून मला एक पत्र आले. त्यात मी पुन प्रॅक्टिस करावी असे सुचविले आहे. मी माधवराव देशपांड्यांच्या वतीने साई महाराजांच्या कानावर ही गोष्ट घालण्यास सांगितले आणि मी तसे करावे असा निरोपही त्यांनी पण मला कळविला.

शनिवार ता. ३-२-१९५२

मला आज सकाळी उढावयास उशीर झाला आणि त्यामुळे सुस्तीची लाट आल्यासारखे वाटत होते. बापूसाहेब जोगानाही उशीर झाला होता. त्यामुळे श्री दिक्षित पण आणि जवळजवळ प्रत्येक जणाच उशीर करीत होता.

आपली प्रार्थना संपवल्यावर मी मशिदीत गेलो परंतु साईबाबांनी मशिदीत न जाता उदी घे असे सांगितले. मी त्याप्रमाणे केले. नंतर मी बापूसाहेब जोगांच्या खोलीवर गेलो व तिथे उपासनी आणि श्रीमती कौजलगी यांचेबरोबर पंचदशीच्या पाठांचे वाचन केले. आम्ही मध्यान्ह होईपर्यंत वाचत बसलो आणि नंतर साईबाबांच्या आरतीला गेलो. त्यानंतर आम्ही दुपारचे भोजन घेतले. मी थोडा वेळ नंतर विश्रांती घेतली व त्यानंतर दासबोधाचे वाचन करीत बसलो. दुपारी श्री. दिक्षितांनी रामायणाचे वाचन केले. श्रीसाईबाबांचे एक स्थानिक भक्त गणोबा आबा रामायण ऐकण्यास आले होते. त्यांना रामायणातील बरीचशी पदे माहित आहेत इतकेच नव्हे तर काही मुखोदगतही आहेत. साईबाबा सायंकाळच्या रपेटीस बाहेर जाताना ते त्यांच्या दर्शनास गेले. माधवराव देशपांडे यांनी सांगितले की आपण आज साईबाबांच्या जवळ आपणास अमरावतीस परत जाण्याच्या बाबतीत विषय काढला होता. त्यावर साईबाबा उत्तरले की आपण स्वतः एक वयोवृद्ध व्यक्ती आहात व अशा परिस्थितीत आपल्या अबूला जरासुधा धक्का लागता कामा नये अशी इच्छा व्यक्त केली. याबाबतीत आवश्यक ती स्वीकृती त्यांनी दिली. साईबाबा म्हणाले, सुमारे दोनशे व्यक्ती शेजारच्याच शहरात गेल्या व तिथे त्यांनी दंगामस्ती केली व स्वतःला अटक करवून घेतली. त्या दंगेखोरात माधवराव देशपांडे यांचे नाव निष्कारण गुंतविले गेले. आणि मग त्यामुळे खूपच त्रास झाला. रात्री वाड्यातील आरती आणि शेजारती पण झाली. मी दोन्ही आरत्यांना हजर होतो. भीष्माने आज भजन केले नाही पण त्याएवजी भागवतातील पाठांचे वाचन केले. रात्री नित्याप्रमाणे दिक्षितांनी रामायणाच्या पाठांचे वाचन केले.

रविवार ता. ४-२-१९९२

आज सकाळी मी लवकर उठलो. काकड आरतीस हजर राहिलो आणि नंतर माझी प्रार्थना संपविली. मी आंघोळ करीत असताना दोन सद्गृहस्थ नारायणराव बामण गावकरांची चौकशी करीत आले. ते लिंगायत शास्त्री होते. शिवानंद शास्त्री या नावाने थोरला ओळखला जात असे. त्यांच्याबरोबर दोन महिला पण आहेत. त्या स्त्रिया ब्राह्मण आहेत. थोरलीला ब्रह्मानंद बाई या नावाने हाक मारली जाई. सुमारे तीन वर्षपूर्वी तिला नाशिक येथे एक लिंगायत स्त्री भेटली तिचे नाव नित्यानंद बाई. ती एक प्रगतीशील योगिनी होती. आणि तिला या ब्रह्मानंद बाईकडून सूचना-मार्गदर्शन मिळत असे. आम्ही सर्वांनी साई महाराजांनो ते बाहेर जाताना आणि पुन्हा बाहेरला मशिदीत परत येताना पाहिले. ब्रह्मानंद बाईनी त्यांची पूजा केली व उत्कृष्ट प्रकारे दोन आरत्या म्हटल्या. दुपारच्या आरतीनंतर मी भोजन घेतले, आणि

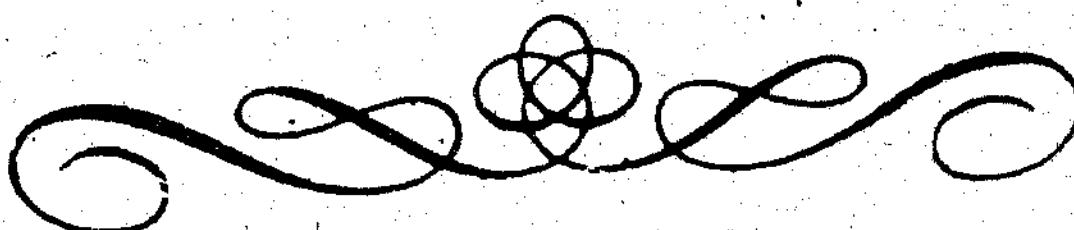
श्री साईलीला, जुलै १९८८

अमळसा विसावलो. नंतर दिक्षितांचे पुराण वाचन झाले व त्यानंतर आम्ही साईबाबांना ते सायंकाळ्ये रपेटीस निघताना त्यांचे दर्शनासाठी गेलो. रात्री वाडा आरतीनंतर दिक्षितांनी पुराणाचे वाचन व त्यानंतर भीष्मांनी भजन केले. महिलांपैकी ब्रह्मानंद बाईने व तिच्या बरोबरच्या सोबत्याने फारच सुंदर गाणी म्हटली. त्यांच्या भजनाने व आम्ही खूपच सुखावलो. शिवानंद शास्त्री पण गायिले. शास्त्री व त्या महिला नाशिकहून आल्या होत्या. ते तेथील कायमचेच रहिवासी आहेत.

सोमवार दि. ५-२-१९९२

आज सकाळी मी प्रार्थना संपविली नाही तोच नागपूरहून राजारामपंत दिक्षित आले, ते काकासाहेब दिक्षितांचे थोरले बंधू. ते साईसाहेबांच्या दर्शनास गेले. मी माझ्या वर्गास गेलो. तिथे पंचदशी आणि अमृतानुभवातील ओव्यांचे वाचन बापूसाहेब जोग, उपासनी शास्त्री, शिवानंद शास्त्री, ब्रह्मानंद बाई आणि इतर यांचे बरोबर केले. आम्ही साईसाहेबांना ते बाहेर जाताना आणि बाहेरुन पुन्हा ते मशिदीत परतताना पाहिले. त्यांची आज मजवर कृपा होती. ते मजबरोबर काही मोजकेच शब्द बोलले. आरतीनंतर त्यांनी सर्वानाच जाण्यास सांगितले. आणि नंतर माझ्या नवाने मला हाक मारून आळस टाकून देऊन सर्व स्त्री मुलांकडे लक्ष देण्यास सांगितले.

सौ. लक्ष्मीबाई कौजलगीला त्यांनी आज एक पावाचा तुकडा दिला व राधाकृष्ण आईबरोबर तो खाण्यास जाण्यासाठी म्हणून सांगितले. खरोखरच तिचे हे सद्भाग्य होय. ती यानंतर सुखी होईल. मी आज शिवानंद शास्त्री, ब्रह्मानंद बाई आणि त्यांचेबरोबर असलेल्या सर्वाना आमच्याबरोबर दुपारच्या भोजनासाठी येण्यास म्हणून आमंत्रण दिले. भोजनानंतर मी काही मिनिटे लवंडलो. त्यानंतर दिक्षितांनी रामायणाचे वाचन केले. व त्यानंतर आम्ही साईबाबा सायंरपेटीस निघताना त्यांचे दर्शनास गेलो. वाडा आरतीनंतर शोजारती झाली आणि रात्री ब्रह्मानंद बाईनी सुरेख भजन केले. मध्यरात्रीनंतरही ते चालूच होते. माझ्या जाण्याचा विषय तसाच राहिला. कदाचित उद्या त्याच्यावर विचार होईल.

श्रीसाईबाबांची गुरुभक्ती

— श्री. चकोर आजगांवकर, एम. ए.
वाय ११/१७०, सरकारी वसाहत,
वांदे (पूर्व), मुंबई - ५१.

श्रीबाबांच्या तत्वज्ञानाचे सार श्रीगुरुंच्या भक्तीत होते. श्री साईवरित्रात बाबांनी जी
घार शिष्याची कथा सांगितली आहे, तिच्यात एकच अर्थ सामावलेला आहे, तो
म्हणजे झान, कर्म, योग या सर्व मार्गाहून श्री गुरुभक्तीचे महात्म्य सर्वात अधिक आहे.

मी विनम्र झालो विकल अति शरणार्थी
गुरुदेव प्रकटले एकाएकी पुढती
पुरविली माझिया तृष्णार्त मनीची आर्ती
तेजात बुडविला हृदयातिल अंधारा।
अर्पिला माझिया गुरुंच्या चरणी देह
मन, बुद्धी आणिक अहंकार संदेह
बांधिली मनाची मोट शमविला दाह
सच्चिदानन्द मी उरलो विश्वाकारा॥

(श्री साईगीतायन)

श्रीगुरुना प्रेमभावाने शरण गेल्यावर, मन, बुद्धी, देह, अहंकार यांचे गुरुंच्या चरणी
समर्पण केल्यावर श्री गुरुदेवांनी त्यांच्यावर कृपा केली व सच्चिदानन्द पथावर त्यांना
आळढ केले. ही गुरुशरणता, गुरुसमर्पणभाव बाबांच्या “तू मजकडे पहा, मी
तुझ्याकडे पाहीन” या त्यांच्या वचनात भरलेला आहे. गुरुमूर्तीचे ध्यान गुरुगीतेने
प्रसादिले आहे. तेच गुरुध्यान बाबा शिकवितात. हे नाम स्मरणाहून मोठे तप आहे.

श्रीबाबा आपल्या पूर्णावितारातही असेच सांगतात- आपल्या कबीर अवतारातील
अमृतमय दाणीत बाबा सांगतात-

“तो सद्गुरु मजला मोहितसे
मनमरा जो घरि आणितसे.”

षटकणाच्या मनाचे भ्रमण थांबवून श्रीगुरु त्याला स्वगृही आणतात व स्वपदी
स्थिर करतात. असे श्रीगुरु हे किमयागार आहेत. ते थोर लाघव करणारे जादूगार
आहेत.

“करत छेते अखंड मीलन
करीव मुक्ती, घरीव बंधन
काळी न गवसे घरास त्यागुन
तो अलक्ष गुरु मज ओढीतसे॥”

परमात्मा आपल्या मूर्तीमय प्रतिमामय अस्तित्वातून तो अलखनिरंजन गुरु
महात्मा आपल्या स्वरूपाकडे खेचून घेतो, असे कबीर म्हणतात.

“सहजशून्यता व्यापितसे मन
सहजसमाधित होतो उन्मन
आत्मज्योती येते उजळुन
ते परमनिरंजन प्रगटतसे॥”

गुरुमीलनाच्या सहजतादात्म्यात मन उन्मन बनून सहजसमाधीवशा होते व परमनिरंजन ज्योती प्रगट होते, असे बाबांचा नाथपंथ वा कबीर पंथ सांगत असतो.

“प्रेमविरक्तित गुरु समरसती
अनहत वेणू-गुरु वाजविती
सकळ सिध्दी मग घरी नांदती
ठायीच सर्व गुरु देत असे॥”

गुरुंच्या प्रेमात संसाराची विरक्ती भरलेली असते. एकाच नाण्याच्या या दोन बाजू आहेत. गुरुंच्या कृपेचा वर्षाव झाला की सर्व सिध्दी भक्तगच्या मागेपुढे नांदतात “तयाच्या मी मागे पुढी चोहीकडे उभाचि॥” असे साईबाबा सांगतात. जेथे गुरु ते सिध्दी।

एकदा श्री गुरुला जबळ केले की कल्पवृक्ष हाती आलाच. श्री कबीरांनी स्वशब्दात वर्णिलेल्या गुरुमहिम्यात आपण सारे श्रीबाबारूप कल्पवृक्ष पाहू या व त्याच्या छायेत वसूं या.

ध्यानमूलं गुरोमूर्ति (श्री गुरुगीता)

लेखक - कवीस निवेदन

‘श्री साईलीला’ मासिकाकरिता साहित्य पाठविताना लेखक - कवींनी पुढील गोष्टीची दक्षता घेणे आवश्यक आहे.

* अंतर्देशीय पत्रावर, पोस्टकार्डवर लेखन करू नये.
* आमच्याकडे आलेल्या कवितांचे प्रमाण खूपच असल्याने, पुढील सूचना मिळेपर्यंत, कृपया, कविता पाठवू नयेत.

* सुवाच्य अक्षरात, कागदाच्या डाव्या बाजूस भरपूर समास सोडून, दोन ओळीच्या मध्ये पुरेशी मोकळी जागा ठेवून लिखाण असावे, ते पाठपोठ असू नये, शक्यतो टंकलिखित असावे, लेखनासाठी वापरात येणारा कागद जीर्ण-विजीर्ण, टाकाऊ असू नये.

* हयात असलेल्या संतांविषयीचे लेख, सामान्य दर्जाचे अनुभव पाठवू नयेत.
* अभ्यासपूर्ण, तर्कशुद्ध, मीमांसक व वैचारिक स्वरूपाच्या लेखांना प्राधान्य दिले जाईल.

- का. सं.

— श्री सद्गुरु महिमा —

— श्री. आंतोन शायेर फर्नांडीस
मुक्काम - उभादांडा, चमणकर वाडी,
पोष्ट - वेंगुला, ता. वेंगुले,
जि. - सिंधुदुर्ग - ४१६ ५१६.

“विवेका ऐसा गुरु। वित्ता ऐसा शिष्य चतुरु॥

जीवा ऐसा मित्र उदारु। भुवनत्रयीं मिळेना॥१॥”

आत्मविचारासारखा गुरु, मनासारखा चतुर शिष्य आणि जीवासारखा उदार मित्र त्रिभुवनात सुध्दा मिळावयाचा नाही. “सबसे सुनना और दिलसे करना” ही म्हण प्रसिध्दच आहे. सल्लामसलत सर्वांची घ्यावी, परंतु जे काम करावयाचे, ते आपल्या स्वतःच्याच विचाराने करीत असावे. स्वतःच्याच विचार जितका उपयोगी पडतो, तितका दुसऱ्याचा विचार कधीही उपयोगी पडत नाही.

“माप आणि गोणी। तुका म्हणे रिती दोन्ही॥”

हरिदास आणि पुराणिक यांची माया आणि ब्रह्म ही काथ्याकुट ऐकता ऐकता कान किटून जातात. परंतु उपयोग काय? पुराणिक बुवा व कथेकरी बुवा हे स्वतःच संसारात गटांगळ्या खात असतात, आणि इतरांस संसार हा निरासार असल्याचे डोळ्यांत आंसवे आणून सांगतात. त्याचा उपयोग काय! तुकोबारायांनी वर म्हटले आहे, तशीच फलश्रुति होते.

विषयाची गोडी सुटत नाही, संसाराची व मायापाशाची बेडी तुटत नाही आणि हृदयात वतनदार होऊन बसलेला स्वार्थ काही हालत नाही. ब्रह्मज्ञान पाहिजे असेल, तर विषयांचा विट आला पाहिजे, संसाराची आसक्ती दूर झाली पाहिजे आणि हृदयात स्वार्थाचा लेशही राहता उपयोगी नाही. ब्रह्मज्ञान मिळवायचे असेल, तर त्याला मनाची चांगली तयारी पाहिजे.

मी ज्ञाता आहे, असे जो म्हणतो, तो मूर्ख होय. कल्पनातीत वस्तूची कल्पना करणारा कोण?

“श्रुती न्याय मीमांसके तर्कशास्त्रे। स्मृती, वेद, वेदांत वाक्ये विचित्रे॥

स्वये शेष मोनावला स्थिर पाहें। मना सर्व जाणीव सांडून राहें॥”

वेद, न्याय, मीमांसा, तर्कशास्त्र, स्मृती, वेदांतील भिन्नभिन्न वाक्ये ह्यांची तरी ब्रह्मज्ञानाविषयी एकवाक्यता कोठे आहे. फार काय सांगावे, पण प्रत्यक्ष शेषसुध्दा सांगता सांगता थकला आणि मौन धरून बसला. ह्याकरिता हे मना, तू आपला मीपणा कशाला मिरवतोस? तो सोडून दे. अहंता, अहंपणा, अहंकार हाच गोत्यात घालणारा आहे, असे समर्थ रामदास सांगतात.

“जरी वेदवेदाङ्ग अध्ययन। केले श्रुतिशास्त्र पारायण॥

गुरुकृपेवीण नाही ज्ञान। इतर तो शीण केवळ। श्री साईसत्चरित्, अध्याय ३२,
ओळी १७.

आपण चारी वेद, शास्त्रं यांचे अध्ययन केलें, पुराणे यांचा अभ्यास केला, सर्व ग्रंथांचे पारायण केले, तरी गुरु उपदेश - सद्गुरु कृपा झाल्याशिवाय आपल्याला कोणतेही पवके 'ज्ञान' मिळत नाही.

ज्याला जो देव आवडतो, त्याची तो पूजा करीत असतो. परंतु खरा देव कोण? ह्याचा कोणी दिचार करीत नाही. जगामध्ये देव शोधू लागलो, तर देव कोट्यावधी आहेत. परंतु ज्याला, ज्या देवाच्या भक्तीची आवड उत्पन्न होते, त्याचीच भक्ती त्याला प्रिय वाटते. खरा देव आहे, तो सद्गुरु शिवाय कळत नाही.

तिन्ही लोक जेथुनि निर्माण झाले।

त्या देवरायासी कोणही न बोलौ।

जगी थोरला देव तो थोरलासो।

गुरुवीण तो सर्वथाही न दिसो॥

ज्याच्यापासून हे त्रैलोक्य उत्पन्न झाले, त्या देवाधिदेवाला कोणीच विचारीत नाही. खरोखर सर्व ब्रह्मांडामध्ये जो श्रेष्ठ देव आहे, तो तर दडूनच बसलेला आहे. तो सद्गुरुशिवाय दिसावयाचा नाही. मग सद्गुरु तरी कोण? भलत्यालाच सद्गुरु समजू नये. कारण पुष्कळ लोक ढोरी असतात.

"गुरु पाहातां पाहातां लक्ष कोटी।

बहू साल मंत्रावली शक्ति मोटी।

मनीं कामना चेटके शाश्वत माता।

जानी व्यर्थ रे तो नव्हे मुक्ति दाता॥"

गुरुच शोधावयास लागलो, तर लक्षावधी नव्हे, कोट्यावधी सुध्दा दृष्टीस पडतात. पुष्कळांपाशी नाना प्रकारचे मंत्र असतात. त्यांचे सामर्थ्यही मोठे असते. परंतु त्यांच्या पोटामध्ये आशा भरलेली असते. ते नाना प्रकारची चेटके करतात. किमया करून दाखवितात. असे जगामध्ये अनेक प्रकारचे गुरुदृष्टीस पडतात. परंतु अशा प्रकारचे गुरु सारे व्यर्थ होत. आपणास मुक्ती देणारा गुरु, त्यापैकी कोणी एकही नाही. मग सद्गुरु असावा तरी कसा?

भगवद्गीता, अध्याय १४ व्या च्या शेवटी अर्जुनाच्या प्रश्नाला श्रीकृष्ण परमात्मा उत्तर देतात. हे अर्जुन! जो मनुष्य अत्यंत एकाग्र चित्ताने, निष्कामपणाने, निरिच्छ हेतूने माझी, म्हणजे सद्गुरुवी भक्ती-सेवा करतो, तोच या मायारूपी जाळ्याच्या पलिकडे जाऊ शकतो. याशिवाय ही गहनमाया त्याला तरून जाता येणार नाही. "हाच सद्गुरु भक्तीचा सोपा उपाय आहे."

मानवजन्मास आलेत्या रत्नी-पुरुषांनी आपले सर्व आयुष्य अखेरपर्यंत मजेत, चैनीत फुकट न घालविता विवेक, वैराग्य व सद्गुरुकृपेचा लाभ घेऊन सद्गुरुकडून जन्माचे सार्थक करावे.

धन-धान्य, पुत्र-दारा। परिग्रहाचा जया पसारा।

देहबुद्धिमुळे या थारा। तया आधारा तो वर्ते॥२५॥ श्री साईसत्चरित् अध्याय ३२.

ओवी २५.

धनधान्य, वस्त्र, निवारा, पुत्र, दारा (पत्नी) आदी वैभवाचा रमणीय मनमोहक संसार आपल्याला चांगला वाटतो. या संसारामध्ये अखेरपर्यंत आनंद मानून राहतो, देहबुद्धीमुळे मनुष्य असा वागतो. त्याला खरे समाधान नसते. तो मनुष्य वर कर समाधान दाखवित असतो. अशा मनुष्यास बध्द असे म्हणतात. उत्तम मानव जन्मास येऊन मरेपर्यंत अज्ञानी राहतो. जेव्हा पक्क्या सद्गुरुशी भक्ताची भेट होते, तेव्हाच हा निःसार, नश्वर संसार हा “मृगजळ” आहे, असे वाटते.

श्रीकृष्ण परमात्म्याने संसाराला सागराची उपमा दिली आहे. या संसाररूपी समुद्राच्या काठावर दूर उभे राहून, या संसाररूपी समुद्राची गंमत पाहाण्यात त्यांना आनंद वाटतो. जो प्रापंचिक मनुष्य या संसाररूपी समुद्रात पडून गटांगळ्या खातो, त्याच्या नाकातोडात पाणी जाते. त्याला या संसाररूपी समुद्राचा काय आनंद!

संत हे या संसाररूपी समुद्रापासून दूर उभे राहून खरा आनंद लुटीत असतात. संसारापासून अलिप्त राहाण्याची, ही जी संताची वृत्ती, ती अंगी मुरल्याशिवाय खरा आनंद नाही. कमलपत्राप्रमाणे अलिप्त राहा, असे त्यांनी म्हटले आहे. संत उंच अशा पर्वत शिखरावर उभे राहून तेथून ते खाली संसाराकडे पाहात असतात. तेथून त्यांना हा संसार क्षुद्र वाटतो. भगवान श्रीकृष्ण म्हणतात, “तुम्हीही वर चढून पहा. म्हणजे हा अफाट पसारा क्षुद्र वाटेल. म्हणून तुम्ही संसाराची चिंता करू नका. तुमच्या निःस्वार्थ भक्तीमुळे परमात्मा तुमच्या संसाराची काळजी घेईल. प्रथम तू मुक्त हो. पुढचे मागचे पाहू नको. तुझी नैतिक शक्ती वाढव. काम, क्रोध, लोभ झिंडकारून टाक. वेळोवेळी या संसारात व परमार्थात ज्ञानाने व भक्तीध्यानाने पूर्ण विचार कर,” असे भगवंतांनी गीतेत सांगितले आहे. त्याप्रमाणे यत्न करावा व निष्काम भक्तीने वागावे.”

पूजक जेथबर साकारा।

देहधारीच आवश्यक गुरु॥

निराकारास निराकारा।

हा निर्धार शास्त्राचा॥१०॥ साईसत् चरित्र, अध्याय ११, ओवी १० वी.

गुरु हा निराकार असावा की आकारी, सगुण की निर्गुण असावा, हे तत्त्व भक्ताच्या मनावर पूर्ण बिंबलेले असावे. प्रथम आपण आपल्या भोवती असलेल्या गुरुच्या अस्तित्वाकडे लक्ष पुरवावे.

अगदी पहिल्या प्रथम परमेश्वराची मूर्ती म्हणजे आई! श्रृती म्हणते “मातृदेवो भव, पितृ देवो भव, आचार्य देवो भव, गुरुर्देवो भव” आई तू वत्सलतेच्या रूपाने परमेश्वराची मूर्ती उभी असते. आईच्या सेवेने मोक्ष मिळणे, अशक्य नाही. आई, बाप, शिक्षक आणि गुरु यांना आपण देवाच्या ठिकाणी पूज्य मानावे. देवाचे सर्व कार्य व नार्गदर्शनाचे कार्य, हे ईश्वराने या माध्यमावरच सोपविलेले आहे. ईश्वराला आई या शब्दानेच, या नावानेच हाक मारावी. आई शब्दाहून दुसरा शब्द-उच्च शब्द आहे कोठे? मग पिता, गुरु यांच्या ठिकाणी ईश्वर पहा. पिता हा मुलाचे पालन पोषण करतो, गुरु आपणाला शिक्षण देतो, पशुवृत्तीचा आपणास मनुष्य करतो. गुरु हा स्नान, संस्कार, ध्यान, चिन्मय व योग्य आचरण इ. ची. शिकवण देतो. संत हे आपणास

सत्संग समागम, ईश्वर नामस्मरण, शोजारधर्म, समाजकार्य, देशकार्य इ. गोष्टी शिकवितात. संत हे आपणास मोक्षप्राप्ती करू देतात.

एकलव्याने मातीच्या पुतळ्याला गुरु मानले व आपले इच्छित साध्य केले, त्याने धनुर्विद्या मिळविली. धुवबाळाने कठोर तप केले व ईश्वरालाच्य गुरु मानले. तसेच आपण श्रीसाईबाबांनाच सद्गुरु स्थानी पूज्य मानावे. आपण साईबाबांस प्रत्यक्ष पाहिले नसले तरी त्यांच्या विषयीचे भक्तांनी लिहिलेले अनुभव, कथा, दृष्टान्त व स्वज्ञ अनुभव ऐकलेले, वाचलेले आहेत. त्या साईलीलांवर आपण पूर्ण विश्वास ठेवावा कथा, किंतने वाचून, ऐकून मनात दृढ भक्तीभाव ठेवून श्री साईबाबांना सद्गुरु स्थानी आदराने पाहावे, एका गुरुच्यापुढे ज्यांना कशाचीही पर्वा नाही, अशी दृढ श्रद्धा सद्गुरुवर असली पाहिजे. तरच आपणावर सद्गुरु प्रसन्न होतो. ज्याची निष्ठा, प्रेम गुरुपायी अढळ आहे, जो गुरुवचनांवर धीर धरतो, सबुरी धरतो, त्यालाच सर्व गोष्टीचा लाभ होतो. पारमार्थिक, आध्यात्मिक अभ्यासात गुरुचरणी अढळ निष्ठा, प्रेम असले पाहिजे, तरच आपणाला सर्व गोष्टी साध्य होतात.

संतांचे अस्तित्व त्यांच्या देहात नसून वचनांत आहे. श्री साईबाबांची वचने ही साईभक्तांना मार्गदर्शक आहेत. वचनांवर आपण चिंतन, मनन करावे. त्या वचनांवर विश्वास ठेवून तसे आपण आचरण करावे. मानाची अपेक्षा करू नये. आणि फारसा उदान्त बोलू नये. तोंडापर्यंत आले तरी दाबून टाकावे. संतांची आझा (वचन) प्रमाण मानणे, हेच प्रचिती येण्याचे साधन आहे. तेल व वात असल्यावर दिवा लावायला जसा वेळ लागत नाही, त्याचप्रमाणे आपली भूमिका थोडी तयार झाल्यावर सत्संगतीचा परिणम घ्यायला वेळ लागत नाही.

श्रीसाईबाबा परमात्मा स्वरूप होते, आहेत. संत, सद्गुरु हे सारे ईश्वर स्वरूपच होत. साईबाबा हे स्वतःच “सद्गुरु” योग्यतेचे होते, तरीसुध्दा कोणताच अधिकार व मोठेपणा ते स्वतःकडे घेत नसत. ते स्वतःला परमेश्वराचा “सद्गुरुचा” बंदा सेवक म्हणून घेत. मी अल्लाचा बंदा सेवक आहे व त्याचे स्मरण मी करतो, असे ते म्हणत. साईबाबा आपल्या भक्तांना आशीर्वाद देताना म्हणत असत की, “अल्ला भला करेगा!” आपल्याला अल्लाचा आशीर्वाद पूर्ण आहे व त्याचेच कृपेने भक्तांची संकटे दूर होतात, त्यांचे कल्याण होते, असे बाबा म्हणत असत.

“श्रद्धा व सबुरी” हा मंत्र आपणास बाबांनी दिला. हा मंत्र सर्व श्रेष्ठ आहे. आपण हा मंत्र समोर ठेवावा. एकदा श्रद्धा, एकदा सबुरी असे पठण केले, तर निश्चितच आपणास जीवनाचे सार्थक झालेले दिसेल. आपण साईभक्तांनी श्री साईबाबांना “सद्गुरु” स्थोनी मानून त्यांना पूर्ण शरण जावे. त्यांचे अनुकरण करावे, श्री साईसत्त्वरित्राचा मनःपूर्वक अभ्यास, मनन, चिंतन केले तर श्रीसाई सद्गुरुची आपल्यावर पूर्ण कृपा झाल्याशिवाय राहाणार नाही, तसेच साईकृपेने आपण आपला

जीवनपथ यशस्वी रितीने, आलेल्या संकटांना पार करून पुढील मार्ग क्रमू शकू, अशा तःहेने आपल्या जीवनाचे सार्थक करता येईल.

अशा परब्रह्मस्वरूप श्री सद्गुरु श्रीसाईबाबांना माझे शतशः प्रणाम !

॥ॐ श्री साई समर्थ॥ श्री सद्गुरुसाईनाथाय नमः॥

शिरडी समाधी मंदिरातील श्री साईबाबांची पहिली काकड आरती

— श्री. सदानन्द चैदवणकर
कार्यकारी संपादक, श्रीसाईलीला
श्रीसाईबाबासंस्थान, शिरडी

श्रीसाईबाबांचे संस्थान असलेल्या शिरडी या जगप्रसिद्ध तीर्थक्षेत्री दररोज पहाटे चार वाजता एक चांगला जोरदार आवाजाचा भोंगा वाजविला जातो. हा भोंगा मुख्य समाधी मंदिरालगत असलेल्या एका खोलीतून, जिथे श्रीच्या अंगावरील वस्त्रांवा जाहीर लिलाव व. विक्री केली जाते, त्या लगतच असलेल्या खोलीतून विद्युत बटन दाबून वाजविला जातो. हा भोंगा वाजविण्याचा मुख्य उद्देश असा की, या भोंग्याच्या सूचनेवरून संस्थान कर्मचारी वर्ग जागा व्हावा, तसेच दर्शनार्थ आलेल्या भक्त मंडळींना पण जाग येऊन ती उटून त्यांना आपली सकाळची नित्य कर्मे उरकून श्रीबाबांच्या पहिल्या काकड आरतीला येणे सोयीच व्हावे.

पहाटे ठीक ४-३० वाजता समाधी मंदिराच्या मुख्य दरवाजाजवळ समाधी मंदिरातच ज्या कर्मचाऱ्यांना सेवा आहे, असे कर्मचारी येऊन थांबतात. नंतर मुख्य पुजारी व एक सेवक सुरक्षा विभागाकडून समाधी मंदिरास रात्री लावलेल्या कुलुपाची चावी घेऊन येतात व ती चावी मंदिर प्रमुख व्यवस्थापकांकडे दिली जाते.

बरोबर ४-४५ वाजता श्रीच्या समाधी मंदिराचे मुख्य प्रवेशद्वार उघडले जाते, व फक्त सेवकवर्गच आत प्रवेश करतो. त्यांनी प्रवेश केल्यावर प्रथम समाधी मंदिरातील लोखंडी जाळीचा दरवाजा, नंतर मंदिरातील आतील दरवाजे व नंतर मारील दरवाजे क्रमशः उघडले जातात. मंदिरात सर्वत्र विद्युत दिवे लावले जातात. नंतर तळघराचा दरवाजा उघडला जातो. या दरवाजाचे दार समाधी मंदिरातच, महिला भक्त मंडळी जिथे उभी राहतात तिथे आहे. तळघरातील 'स्ट्रॉंग रूम' उघडून श्रीची नित्य पुजेची चांदीची भांडी, देवाचे दिवसभरातले घालावयाचे सोन्या-चांदीचे दागिने, मुकुर मौल्यवान वस्त्रे ही सर्व व्यवस्थित मोजून काळजीपूर्वक ती सर्व पूजा कोठीत आणुन्या

तुवली जातात, या तळधरात फक्त जबाबदार सेवेकन्यानाच प्रवेश आहे. इतरांना प्रवेश निषिद्ध आहे. तसेच कोणत्याही भक्ताला तळधरात प्रवेश दिला जात नाही.

येथवर पहाटेचे पाच वाजलेले असतात, गुरुस्थानांबाहेरचा सुरक्षा सेवेकरी पाचचे ठेले देतो व त्या टोल्याबरोबरच ध्वनी तबकडीवरील तीन छानदार गाणी एका मागोमाग एक भक्तांना ऐकविली जातात. या तबकड्या समाधी मंदिराच्या बाहेर उथानेच वाढविलेल्या दालनाच्या उजव्या अंगास असलेल्या संगीत खोलीतून लावल्या जातात. तबकडीवरचे पहिले गाणे—

- १) उठा उठा हो सकळ जन....
- २) घनःश्याम सुंदरा श्रीधरा अरुणोदय झाला ही भूपाळी
- ३) ओम जय जगदीश हरे हे भजन

ही गाणी चालू असतानाच श्रीमूर्ती व समाधी यांचे सभोवती लावलेली मच्छरदाणीची फक्त पुढील दोन टोके सोडून ती वरती अडकवला जातात. मंदिरातील गायक सेवेकरी तबला-पेटीच्या वाद्यांची योग्य ती तयारी करतात. इतर सेवेकरी स्त्री-पुरुष भक्त समाधी मंदिरात उभे रहाण्याच्या जागी मर्यादा म्हणून साखळ्या-दोरखंड लावतात. मधली जागा फक्त मुख्य पुजारी, सेवेकरी व इतर सहाय्यक पुजारी नि तबला पेटीची साथ करणारे वादक व ध्वनीक्षेपकावरुन सूचना हाणारे मंदिर प्रमुख यांच्यासाठीच संपूर्णपणे मोकळी ठेवली जाते. समाधी मंदिरात वर्त्र विजेच्या दिव्यांचा चकचकाट असतो पण त्याशिवाय चार गॅसच्या बत्या टविल्या जातात. त्यापैकी दोन समाधी स्थानाच्या उभय बाजूस असतात. अलिकडे विजेचे दिवे पटकन् काही वेळा पुरते जातात. हे प्रकार वेळोवेळी होऊ लागल्याने ही पर्यायी गॅसबत्यांची तरतूद करावी लागते.

येथवर ५ वाजून १० मिनिटे होत असतात; व बाहेर प्रतिक्षा करीत असलेल्या भक्तमंडळीना समाधी मंदिरात घेतले जाते. पहाटेसच भक्तांना, भगवे वस्त्र ल्यालेल्या श्रीमूर्तीच्या मुखकमलाचे दर्शन घडते व त्यामुळे ते कृतकृत्य होतात. काय आशचर्याची गोष्ट आहे पहा! रात्री शोजारतीच्या वेळी, “आता स्वामी सुखें निदा करा अवधूता। करा साईनाथा”.... ही आरती म्हणताना श्रीबाबांच्या मुखकमलावर खरोखरच निदा देवतेची आभा पसरलेली दिसतेतर संकाळीच त्यांच्या मुखमंडलावर ते जणू काय नुकतेच झोपेतून उठेल्यागत दिसून येतात. भंकतांनो, तुम्ही जर मन एकचित्त ठेवाल तरच तुम्हाला श्रींच्या मुखकमलावरचे हे भाव अगदी स्पष्टपणे अनुभवता येतील.

पहाटे ठीक ५-१५ वाजता मच्छरदाणीची पुढील दोन टोके वर अडकवलेली असतानाच श्रींची दिवसभरातली पहिली आरती, जी मिळण्यासाठी भक्त धडपडत दूरदूर येतात ती सुरु होते. या पहाट आरतीला भक्तमंडळी मोठ्या संख्येने हजर असतात. प्रत्यक्ष आरती सुरु होण्यापूर्वी दोन तेवती निरांजने समाधी मंदिरावर उभय बाजूना ठेवली जातात. त्यांच्या मध्ये दोन चांदीच्या पातेल्यातून लोणी व साखर मिश्रित

प्रसाद ठेवला जातो. त्यावर झाकण्या ठेवल्या जातात, व त्या झाकण्याक
लाल-गुलाबी-पिवळी गुलाबांची फुले ठेवली जातात.

आरती सुरु होण्यापूर्वी क्षणभर मुख्य पुजारी देठविरहीत एक गुलाब पुष्प घे
प्रातःकालीन प्रसाद-नैवेद्य बाबा, आपण ग्रहण करावा असे मंत्र पुष्पाद्वारे कथन क
ते फूल समाधीवर वहातात. मंदिर प्रमुख श्री बाबांची काकड आरती आता सुरु
आहे, सर्वानी एक साथ आरती म्हणावी अशी विनंती मराठी व हिंदीतून भक्त
करतात; व तबला-पेटी वाद्यांच्या मंगल साथीत श्रींची आरती सुरु होते.

आरतीच्या वेळी मुख्य पुजारी उजव्या हातात तेवते पंचारती निरांजन व दुस
डाव्या हातात चांदीची घंटा वाजवून आरती सुरु करतात. प्रत्येक नवे पद, अ
मजन संपले की घंटा वाजवून सूचना देऊन पुढील नवे पद सुरु केले जाते

प्रथम— “जोडूनिया कर चरणी ठेविला माथा

नंतर

“उठा पांडुरंगा आतों प्रभातसमयो प्रातला!”

नंतर

“उठा उठा श्रीसाईनाथ गुरु चरणकमल दावा”

व नंतर

“उठा पांडुरंगा आतों दर्शन घ्या सकलां”

या चार भूपाळ्या म्हणून देवाला आळविले जाते.

नंतर

“घेऊनिया पंचारती करू बाबांची आरती” हा अभंग गायिला जात

नंतर “काकड आरती करीतो साईनाथ देवा! चिन्मयरूप दाखवी घेऊ
बालक लघुसेवा” ही व

“भवितव्यिया पोटी बोध कांकडा ज्योती”.... ही कांकडआरतीची पदे म्हणून जातात.

नंतर “साईनाथ गुरु माझे आई मजला ठाव घ्यावा पायी दत्तराज गुरु माझे अब
मजला ठाव घ्यावा पायी” हे भजन म्हणून श्री साईनाथ प्रभाताष्टकास सुरुवात के
जाते. या प्रभाताष्टकाची सुरुवात

“प्रभात समयी नभा शुभ रवि प्रभा फाकली। अशी असून शेवट—

करो सतत सत्कृती मतिही दे जगत्पावना।

समर्थ गुरु साईनाथ पुरवी मनोवासना॥”

असा आहे.

प्रभाताष्टकानंतर “साई रहम नजर करना बच्च्यों का पालन करना” व नंतर
“रहम नजर करो, अब मोरे साई, तुम बिन नहीं मुझे माँ बाप भाई” अशी दोन हिंदी ख
टली जातात. व त्यानंतर—

“तुझ काय देऊ सावळ्या मी खाया तरी” व

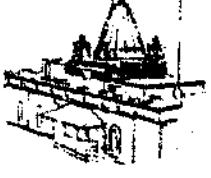
“श्री सद्गुरु बाबा साई तुज वांचुनी आश्रय नाही, भूतली” ही दोन मराठी पदे गायिली जातात, पुजारी हातातील निरांजन खाली ठेवतात व काकड आरतीचा मुश्राव्य असा कार्यक्रम संपतो. लगेच वादकांच्या समोर उभे असलेले गणवेशातील तीन भालदार चोपदार खड्या सुरात— “ओम् राजाधिराज योगिराज परब्रह्म श्री अच्छिदानंद सद्गुरु साईनाथ महाराज” अशी ललकारी म्हणतात. ही बिरुदावली वारही आरत्यांच्या समाप्तीनंतर होत असते.

येथवर सकाळचे ५-४० झालेले असतात. आरती संपल्याबरोबर मुख्य मंदिर व्यवस्थापक ध्वनिक्षेपकावरुन आजच्या दिवसाचे समाधीमंदिरातील सारे कार्यक्रम, व प्रसाद वाटपाची निश्चित जागा व इतर सूचना मराठी व हिंदीमधून कथन करतात. पाकिटमारांकडून सांवध राहण्यासाठी खिसा-पाकीट सांभाळणे अशी सूचनाही मिळते.

काकड आरती संपल्यावर स्त्री-पुरुष भक्तमंडळीना श्रीचे दर्शन घेता येते. हा दर्शन सौख्य-लुटण्याचा सोहळा सहा वाजेपर्यंत चालू असतो. या १५ मिनिटांच्या काळात संस्थान गवई साईभजने पेटी तबला वादकांवर मंद चालीत गात असतात.

श्रीसाईबाबांचे मंगलस्नान संकाळी ६ वाजता सुरु होते. प्रथम समाधी चौथरा साफ केला जातो. तो प्रथम साध्या पाण्याने धुवून काढतात. मच्छरदाणीची मागील दोन्ही टोके सोडली जातात व मच्छरदाणी नीट घडी करून ती रात्री लावण्यासाठी म्हणून ठेवली जाते. श्रीच्या सिंहासनावरील उभय बाजूचे रौप्य सिंह काढले जातात. श्रीची अंग वस्त्रे काढली जातात. सिंहासनाचे पाठीमागे चॉकलेटी रंगाच्या मखमलीवर पाणी जाऊ नये म्हणून नारिंगी रंगाचे प्लॅस्टिकचे आवरण लावले जाते. बाबांचे मंगलस्नान पाहता यावे म्हणून समाधी मंदिरात स्त्री-पुरुष भक्तमंडळी दाटीवाटीने बसलेली असतात.

प्रथम बाबांना साधारण कोमट पाण्याने स्नान घातले जाते. हे पाणी सध्या हिटरवर गरम केले जाते. उष्णोदक स्नानानंतर दुग्धस्नान घातले जाते. या मुरलीधराच्या मंदिरात श्रीबाबा हे साक्षात् श्रीकृष्णाचाच अवतार आहेत व म्हणूनच दुग्धस्नान घातले जाते. नंतर पुढी उष्णोदक स्नान घातले जाते. समाधीवरही उष्णोदक स्नान नंतर दुग्धस्नान व पुढी उष्णोदक स्नान या क्रमाने स्नान घातले जाते. भक्तांनाही समाधी स्नानाचा लाभ घेता येतो. श्रीच्या दोन्ही बाजूस उंभे असलेले पुजारी तांब्यातून समाधीवर पाणी घालतात तेव्हा क्षणभर आपणही त्यांना पाणी घालण्यास सांगून आफला हात समाधीवर अशा वेळी फिरवून घेतात. भक्तमंडळीना परमसंतोष होतो. द्वाबांचे मंगलस्नानाचे वेळी पुरुष सूक्तातील व त्यानंतर विष्णूसहस्र नामावली ध्वनिफितीकेवरुन ऐकविली जाते. ती संपताच वार दैवतांवरील गाणी ऐकविली जातात. सोमवारी- श्री शंकराची गाणी-पदे-भजन, मंगळवारी- शुक्रवारी - श्री देवीची पदे-गाणी, गुरुवारी- श्री दत्तप्रभूंची गीते, शनिवारी श्री पवनपुत्र हनुमानावरील पदे प्रामुख्याने ऐकविली जातात.

श्रीमूर्तीचे मंगलस्नान, समाधी स्थान स्नान होत असतानाच वाहाणारे जे प्रश्न श्रीमूर्तीचे पाठीमारे असलेल्या गोमुखातून बाहेर येते ते भाविक हे दुर्घ-मिश्रित श्री तीर्थ म्हणून प्राशन करतात तर काही मंडळी जी बाहेर गावाहून आलेली असती बाटलीतून तीर्थ म्हणून भरून नेतात.

नंतर समाधी स्नानाचा परिसरही धुवून स्वच्छ केला जातो.

श्रीबाबांचे मंगलस्नान आटोपल्यावर स्वच्छ टॉवेलने श्रीचे अंग साफ पुसून केले जाते. मस्तकी भगवा रुमाल लपेटला जातो. अंगावरून प्रथम पांढरे वर्त्यावरून छानदार शाल ओढून ती पांघरली जाते. भालप्रदेशावर अष्टगंध दुबोट ओढले जाते. खाली टेकलेल्या चरणाच्या अंगुष्टावर अष्टगंध लाते. गळ्यात छानदार हार घातला जातो व रुमालावर सोन्याचा मुगुट चढवाते. समोरची समाधी ही चांगली स्वच्छ पुसली जाते. त्यावरून भगवी चादर औंजाते. अक्षरशः यावेळी भक्तमंडळीकडून गुलाब पुष्पांचा वर्षाव समाधीवर असतो. समाधीला हार घातला जातो. फुलांची चादर घातली जाते. श्रीचे मंगलस्त्री समाधी मंगलस्नान, श्रीना वस्त्रालंकार समाधीवर चादर असा वेशभूषा, गंध ते इ. या संपूर्ण कार्यक्रम ठीक ६ वाजून ५० मिनिटांनी आटोपतो व “शिरडीस जलागतील पाय, टळती अपाय सर्व त्याचे...” ही बाबांची ११ वऱ्हनांची तबकडी लावते.

नंतर श्रीची पंचोपचार पूजा केली जाते. या पुजेत गंध, अक्षता, पुष्प हे एक नंतर ३ धूप, ३) दीप, ४) नैवेद्य व ५) आरती या गोष्टी समाविष्ट आहेत.

पंचोपचार या पूजेच्या वेळी पुजारी श्री सद्गुरु साईनाथ देवताभ्यो सकलोपचारा झैर्य गंधाक्षत पुष्पैः संपुज्य पुज्यते असं म्हणून श्रीसाईनाथांना नमस्करून सर्व उपचार करून गंध, अक्षता फुलांनी पूजा करतात. नंतर धुपारती केली जाते ती अशी—

वनस्पत्यो रसोदधुपो गंधाद्वयो गंध उत्तमः। आघ्रेयः सर्व देवानां धुपं प्रतिगृह्यताम्॥ श्री साईनाथ देवताभ्यो नमः। धुपं आधरापयामि साज्यंच वर्तिसंयुक्तं वन्हीना योजितं मया भक्त्यादीपं प्रयच्छामि देवांय परमात्मने। त्राहीमाम् निरयात घोरं दिपोयं प्रतिगृह्यताम्॥ श्री साईनाथ देवताम दीपदर्शयामि उपहार नैवेद्यम् चतुर्मुखं मंडलम् कृत्वा नैवेद्यम् गायत्री मुंत्रेण प्रोक्ष्य सत्यंत वर्तेन परीषीचामि धेनुमुदांप्रदं असा मंत्र म्हणतात, व नमस्कार करतात.

नंतर नैवेद्य श्रीपुढे ठेवल्यावर —

ओम प्राणाय स्वाहा

ओम् अपानाय स्वाहा

ओम् व्यानाय स्वाहा

ओम् उदानाय स्वाहा

ओम् समानाय स्वाहा

ओम् ब्रह्मणे नमः

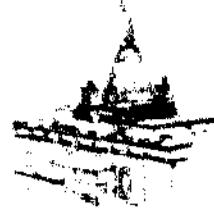
ओम् पुर्न नैवेदम् समर्पयामि, हस्त प्रक्षालनम्, मुखप्रक्षालनम् समर्पयामि, करोद्वर्तनःर्थं चंदनम् समर्पयामि अथ उत्तर निरोजनम् असे म्हणतात. इथेही पंचोपकार पूजा संपते. ही पंचोपचार विधीयुक्त पूजा, सोपस्कारसहित अशी “ब्रह्मनित्यकर्म समुच्चय” या धार्मिक ग्रंथातून जशी वर्णिलेली आहे तशी केली जाते. हा ग्रंथ गीर्वण भूषण शास्त्री स्वर्गीय दुर्गाशंकर उमाशंकर शर्मा यांनी सादर केलेला आहे. त्याचा जन्म संवत् १९३१ आश्विन शुक्ल पौर्णिमा असून देहावसान संवत् १९९१ भाद्रपद शुक्ल षष्ठी असा आहे.

श्री बाबांची ही पंचोपचार पूजा ठीक ७ वाजता संपते. शंख वाजविला जातो व देवाला संस्थान मुख्याधिकान्यांच्या वतीने पहिला हार घातला जातो. बरोबर सात वाजता “शिरडी माझे पंढरपूर, साईबाबा रमावर” ही गीत तबकडी लावली जाते. ठीक सात वाजता भक्तमंडळीना उभय बाजूने देवदर्शनासाठी सोडले जाते. साडे सात वाजता भक्तमंडळीचे अभिषेकाचे कार्यक्रमांना सुरवात होते. दर दिवशी ८०० च तिकिटे अभिषेकासाठी आठ आणे प्रवेश दर देऊन दिली जातात. ११ वाजेपर्यंत हा अभिषेकाचा कार्यक्रम चालू असतो. प्रत्येक अभिषेक तुकडीला जाळीच्या दरवाजातून कूपन-तिकिटांवरील क्रमांक पुकारून आत घेतले जाते. प्रत्येक तुकडीचे वेळी २५०, २५० व नंतर ३०० अशी भक्तमंडळी आत घेतली जातात. एका वेळी वैयक्तिक अभिषेक समाधीस्थळावर बसून भक्तमंडळीकडून केला जात होता पण आता भक्तांची संख्या अतोनात वाढल्याने च मर्यादित वेळेतच सर्व काही आटोपते घ्यायचे असल्याने हा सामुदायिक अभिषेक भक्तांना करावा लागतो. व तो पण अत्यंत शिस्तबद्ध होतो. अतिशय व्यवस्थितच होत असतो.

विशेष लक्षात ठेवण्यासारखी गोष्ट अशी की पहाटे श्रीमंदिर उघडल्यापासून तो श्रीचे मंगलस्नान आटोपेपर्यंत म्हणजे ७ वाजेपर्यंत कुणाही भक्ताला श्रीची छायाचित्रे घेता येत नाहीत व तशी परवानगीही दिली जात नाही.

मंदिर उघडल्यापासून तो काकड आरती व संस्थान पूजा होईपर्यंत श्रीचे सर्व ते काही सोपस्कार अगदी वक्तशीरपणे होत असतात. त्यात कुठेही बाधा येऊ नये म्हणूनच की काय पावला पावलावर सुरक्षा कर्मचारी वर्ग भक्तांना सूचना देऊन मार्गदर्शन करतात. अत्यंत शिस्तीत व मिनिट-मिनिट अगदी वेळेवर आजवर हा काकड आरतीचा संपूर्ण कार्यक्रम पार पडत आलेला आहे व तो यापुढेही असाच पार पडणार आहे असा सर्व भक्तांचा ठाम विश्वास आहे. अर्थात् हे सारे श्री साईनाथांच्या कृपा प्रसादावरच चालू आहे यात शंकाच नको.

श्री बाबा असताना काकड आरतीचा मान श्री. बापूसाहेब जोगांनाच होता. उत्तम वस्त्रे पुरिधान करून अलंकारांनी सुशोभित झालेली श्रीची अशी ही मूर्ती दररोज रात्री साडेहा वाजेपर्यंत आपल्या भक्तांना दर्शन देत असते. ही श्रीमूर्ती म्हणजे शिल्पकलेचा एक प्रख्यात अजब नमुना म्हणून जगभर प्रसिद्ध आहे. मुंबईतील गिरगावात रहाणारे कै. श्री. वसंत बाळाजी तालीम यांनी अतिशय मेहनतीने व

तितक्याच श्रध्देने ही इटालियन कराका मार्बलची मूर्ती तयार केलेली असून ती तयार करता करता त्यांना साक्षात् श्रीसाईनाथांनी दर्शन दिलेले आहे. श्री बाबांची ही नयनमनोहारी मूर्ती केलेल्या या शिल्पकाराचेही कौतुक करावेसे वाटते व त्यांचे स्मरण श्रींचे दर्शन घेता घेता होते.

साईमाऊली

साईमाऊली माझी साईमाऊली
स्वज्ञात माझ्या आली ॥१॥
तुझ्या कृपेची आली प्रथिती
ठेविता श्रध्दा नि सबुरी
अशी ही दीनांची साऊली ॥२॥
साईमाऊली.... ॥ १॥

म्हणता मत्र 'साई-साई'
दुख सर्व विलया जाई
किमया अशी त्या माऊलीची ॥३॥
साईमाऊली.... ॥ २॥

अहोरात्र भक्तांसाठी
तळमळ करिते ही जगत्जननी
अशी ही कृपेची साऊली ॥४॥
साईमाऊली.... ॥ ३॥

प्राशन करिता तव उदी
दूर पळे भक्तांची व्याधी
महिमा अशी त्वा उदीची ॥५॥
साईमाऊली... ॥ ४॥

सांपडी भक्त जरी संकटी
सोडविण्या त्या संकटातूनि
झणी घेई धाव साईमाऊली ॥६॥
साईमाऊली.... ॥ ५॥

साईचरणी एक विनवणी
सुटो न संगत तुझी जीवनी
देई मज ठाव तवचरणी ॥७॥
साईमाऊली.... ॥ ६॥

— सौ. प्रभिला लिलाधर घडाडे
एम. ए., बी. एड
एन. आय. टी. क्वार्टर नं. ३१/ब
अशोक नगर, नागपूर-१४

“श्री साई भावभक्तीचा भुकेला”

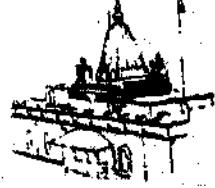
— श्री. बी. क्ही. सावंत

(बी. ए., एस. एच. एस. एस.
साहित्य-विशारद, अनु. पंडित)
रॉबर्ट मनी हायस्कूल, कंपाऊंड,
स्टाफ क्वॉर्टस, ग्रॅंटरोड,
मुंबई - ४०० ००७.

सदर ललित लेख “श्री साईसच्चरित्र” या अलौकिक व असामान्य चरित्र ग्रंथावर आधारित आहे. हा ग्रंथ ज्ञानेश्वरी व नाथ भागवत या ग्रंथाइतकाच श्रेष्ठ आहे. श्री ज्ञानेश्वर माऊलीने सांगितलेल्या रसाळ तत्त्वज्ञानाची आठवण करून देणारे व गुरुचे अद्वितीय महत्व वर्णन करणारे काही प्रसंग व सत्य घटना या ग्रंथातील अध्याया-अध्यायामध्ये भरपूर आहेत. “श्री साईच्या जीवनचरित्रातील काही अलौकिक घटना सर्व भाषिकांना व सर्व धर्मियांना कळाव्यात, म्हणून काही निवडक प्रसंग व घटना त्यांच्या चरित्र ग्रंथातून क्रमाक्रमाने वर्णन करण्याचे ठरवले आहे. श्री साईकृपेने सदर लेख वाचकांना आवडतील, असा दृढ विश्वास वाटतो.

१) घटना पहिली— रामचंद्र आत्माराम तर्खड उर्फ बाबासाहेब तर्खड या नावाचे प्ररम साईभक्त मुंबईतील वांदे या भागात रहात होते. त्यांच्या देवघरात भव्य, सुंदर, सुशोभित असा एक चंदनी देळ्हारा असून त्यामध्ये श्री साईच्या सुंदर मूर्तीची प्रतिष्ठापना केली होती. ते तिन्ही वेळा साईची पूजा करून श्री साईस नैवेद्य अर्पण केल्याशिवाय अन्नग्रहण करीत नसत. त्यांची सुशील पली व मुलगा सुध्दा साईची प्रतिष्ठापना होती. तिला एकदा शिरडीस जाऊन प्रत्यक्ष साईमहाराजांचे दर्शन घ्यावे, अशी तीव्र इच्छा झाली. म्हणून बाबासाहेबांनी मुलाला सांगितले की, तू (पलीला) आईला घेऊन शिरडीस जा. परंतु मुलाला वाटले की, आपण रोज वडिलांना पूजेचे कष्ट देणे चांगले नव्हे, म्हणून तो आईबरोबर जाण्याची टाळाटाळ करू लागला. वडिलांनी जास्त आग्रह केल्यावर, तो एका अटीवर जाण्यास तयार झाला. ती अशी की, वडिलांनी श्री साईना रोज नैवेद्य अर्पण केल्याशिवाय स्वतः कधीही अन्न ग्रहण करू नये. बाबासाहेबांनी ही अट तात्काळ कबूल केली व तू निश्चित मनाने जा, मी या अटीचे जरूर पालन करीन, असे वचन दिले.

त्या अटीनुसार रोज बाबासाहेब त्या साईमूर्तीची पूजा अर्चा करून खडीसाखरेचा नैवेद्य दाखवून नंतरच जेवू लागले. परंतु दुर्दृवाने एक दिवस पूजेच्या वेळी कामाच्या घाईमध्ये मूर्तीला साखरेचा नैवेद्य दाखविणे राहून गेले. ज्यावेळी ते जेवावयास बैसले, त्यावेळी त्यांना अचानक नैवेद्याची आठवण झाली. त्याबरोबर त्यांनी श्री साईबाबांच्या मूर्तीला हात जोडून प्रार्थना केली की, “बाबा! आज माझ्याकडून घोर अपराध झाला, मला आज एक वेळच क्षमा करा, पुन्हा अशी चूक होऊ देणार नाही.”

वांदे येथे हा प्रकार ज्या दिवशी दुपारी घडला, त्या ठिकाणापासून शेकडो शिरडी क्षेत्र दूर असून सुध्दा श्री साईमहाराजांनी त्रिकालज्ञानाने हे प्रत्यक्ष जात्याच दिवशी ते बाबासाहेबांच्या पत्नीस म्हणाले, “माई! मी रोजच्याप्रमाणे वांदे गेलो, परंतु मला जेवणच काय, पिण्यास पेज सुध्दा मिळाली नाही. घराचा दरबंद असून सुध्दा मी मुक्तपणे आत प्रवेश केला, पण आत कोणीही भेटले नाही. मुझ माझा प्राण कासावीस झाला. उपाशीपोटी भर दुपारी मी तसाच माघारी परतले साईचे बोलणे ऐकताच बाबासाहेबांचा मुलगा तात्काळ समजला की; आज वढिल नक्कीच साईबाबांना नैवेद्य दाखविला नसावा, ते विसरले असावेत. म्हणून त्यांचा बाबांना विनंती केली की, बाबा! आताच मला घरी जाऊ द्या. परंतु बाबांनी त्याला जाऊ न देता, तेथेच पूजा करावयास सांगितले. पूजा केल्यावर मुलाने ताढळा बाबासाहेबांना पत्र लिहून सर्विस्तर वृत्तांत कळविला. ते पत्र वाचताच बाबासाहेबांना अंतकरण द्रवले, त्यांच्या डोळ्यांतून पश्चात्तापामुळे घळघळा अश्रुधारा वळागल्या. असा कोण पाषाणहृदयी असेल की, ज्याचे हा वृत्तांत वाचून अंतकरण दरवणार नाही!

अशी होती श्री साईनाथांची अलौकिक त्रिकालज्ञान जाणण्याची किम्या ॥

“पाही भूतमाजी जो मजा – तोचि माझिया प्रीतीचा समज” ॥

श्री साईमहाराज

याच बाबासाहेब तर्खडकरांची पली त्यावेळी शिरडीत रहात असताना एके दिवशी दुपारी जेवणाची पाने वाढून जेवावयास बसण्याची तयारी झाली असताना एक भुक्त्याकुळ झालेला कुत्रा अचानक दरवाजात आला. त्याला आपल्या पानावरची भाकरी बाईनी खावयास दिली. इतक्यात एक चिखलाने माखलेला डुककर भुक्त्याकासावीस झालेला तेथे आला, त्याला सुध्दा बाईनी दुसरी शिल्लक राहिलेली भाकरी खावयास दिली. या सर्व घटना त्यांच्या पत्नीच्या दानधर्माची कल्पना मंनात नसताना अचानक घडल्या. नंतर शिल्लक राहिलेले अन्न बाई जेवल्या.

याच दिवशी दुपारी जेवण झाल्यावर बाई नेहमीप्रमाणे मशिदीत गेल्या र साईबाबांपासून थोड्या अंतरावर बसल्या. त्याबरोबर बाबांनी त्या बाईला विचारले माई! आज तू मला यथेच्छ पोटभर जेवावयास घातलेस, माझे प्राण जेव्हा भुक्त्याकुळ झाले होते, तेव्हा तू मला अन्न देऊन तृप्त केलेस. जीवदान दिलेस. असेही रोज भुक्तेलेल्यांना अन्न-दान करावे, हेच अन्न-दानाचे पुण्य जीवनाच्या शेवटी तुळण्याकामी येईल. मी मशिदीमध्ये बसून कधीच खोटे बोलणार नाही. आजच्याप्रमाणे आपण जेवण्यापूर्वी भुक्तेलेल्यांना अन्न-पाणी देऊन नंतरच आपण अन्नग्रहण करावू त्यावर बाबासाहेबांच्या पत्नी म्हणाल्या, ‘बाबा! मी तुम्हाला जेवावयास वाढीनव करा’

मीच पराधीन असून पैसे देऊन मिळेल ते जेवण जेवते, मग हे कसे शक्य आहे? तेहा बाबा म्हणाले, “माई! तू जेवावयास बसली असताना तुझ्या दारावर एक भुकलेला कुत्रा व एक डुक्कर आला होता. त्या प्रत्येकाला भाकरी घालून त्यांचा आत्मा तू तृप्त केलास, मीच कधी कधी मांजर, कुत्रा, व डुक्कराचे रूप घेऊन फिरत असतो व अशा रीतीने भक्तांची परीक्ष घेत असतो. त्या परीक्षेत तू खरी ठरलीस. माई! तू माझी शेवटची अक्षय वाणी लक्षात ठेव की— “पाही भूतामाजी जो मजा तसेच भूती सदैव पहावा भगवन्ता!”

ज्ञानेश्वर महाराजांनी सुध्दा ‘ज्ञानेश्वरी’ ग्रंथामध्ये हेच अमर तत्व दुसऱ्या काव्यमय भाषेत सांगितले आहे की, “जो जे देखिजे भूता तो ते जाणिजे भगवंत (ईश्वराचा अंश)

सदर सत्य घटनेवरून श्री साईमहाराजांचे सर्व प्राणीमात्रावर (फक्त मनुष्यावरच कळे) किती अगाध, अतूट व निःस्सीम प्रेम होते, हे दिसून येईल. म्हणूनच ‘श्री साईसच्चरित्र’ हे ज्ञानेश्वरी ग्रंथाइतकेच समदर्जाचे आहे.

श्री साई परिवारातील माणिक आणि मोती - ८

श्री. बापूसाहेब जोग

— साईनंद.

श्री. सखाराम हरी उर्फ बापूसाहेब जोग हे श्रीसाईबाबांचे एक निष्ठावान भक्त होते. १९०९ साली ते सरकारी नोकरीतून सेवानिवृत्त झाल्यावर कुटुंबासह शिरडीस महाराजांच्या दर्शनासाठी म्हणून आले व महाराजांनी त्यांना येथे जे ठेवून घेतले, ते कायमचेच. सामानसुमान आणण्यासाठी सुध्दा त्यांना शिरडीतून जाऊ दिले नाही. बापूसाहेब तत्त्वज्ञानी, कर्मनिष्ठ व सत्त्वशील ब्राह्मणाचे एक उत्कृष्ट आदर्श होते. त्यांच्या पलींना बाबा ‘आई’ या नावाने संबोधित असत. सुरुवातीस बापूसाहेब खूप उघ्र, रागीट व तामसी वृत्तीचे होते, पण बाबांच्या सहवासात त्यांच्या वृत्तीत बदल आला.

साईमहाराजांची आरती ह. भ. प. मेघाच्यापासून सुरु झाली. १९१२ साली मेघाच्या देहावसानानंतर महाराजांची आरती धरण्याचा मान बापूसाहेबांना मिळाला व साईभक्तांनी देहविसर्जन केल्यावर दोन-तीन वर्षांनी बापूसाहेब साकोरीस राहण्यास मिळे. तेथपर्यंत तो त्यांच्याकडे छेच होता.

श्रीसाईनाथमहाराज अनंतात विलीन झाल्यावर त्यांच्या स्थूल देहाची मशीदमाईत पूजा व आरती याच श्री. बापूसाहेबांनी केली. पूजा झाल्यावर नित्याप्रमाणे बापूसाहेबांनी महाराजांच्या हातावर दक्षिणा ठेवली, पण तो देह निर्जीव असल्यामुळे

दक्षिणा हातात राहावी, म्हणून बापूसाहेबांनी महाराजांची बोटे वळवली व चमत्कार असा की, जरी महाराजांनी देह सोडून २१ तास लोटले होते, तरी त्यांची बोटे ताठली नव्हती. बापूसाहेबांनी दक्षिणा देऊन मूठ मिटली, ती तशीच राहिली. पुढे त्याच दिवशी देह समाधीत ठेवला व तेव्हापासून बाबांची आरती समाधीमंदिरात जी होऊ लागली, ती आजतागायत.

महाराजांच्या निधनानंतर बापूसाहेबांच्या वैभवासही उतरती कळा लागली. श्रीसाईच्या निधनानंतर त्यांच्या संबंधीचे काही धार्मिक विधी उपासनीबाबांनी श्रीक्षेत्र काशी येथे केले. याकामी बापूसाहेबांनी पुढाकार घेतला होता. स्वतःच्या पदरचे एक हजार रुपये त्यांनी याकामी खर्च केले होते. याच बापूसाहेबांनी एकावेळी श्रीउपासनीबाबांना धोतराने बांधून शिरडीच्या खंडोबाच्या देवळातून श्रीसाईबाबांच्या पुढे मशिदीत खेचत आणले होते. बाबांच्या दोन वस्तू चिलीम व सटका, या बाबांच्या सहवासातील सेवेकरी माधव याने बापूसाहेबांच्या स्वाधीन केल्या व त्या वस्तू त्यांनी नित्य पूजेस ठेवल्या होत्या. आपले अखेरचे दिवस त्यांनी साकोरीस घालविले. साकोरीसच ते निधन पावले. त्यावेळी त्यांचे वय ७० वर्षांचे होते.

साकोरीस त्यांची समाधी एकमुखी दत्तमंदिराजवळ आहे. ती व्यवस्थित बांधलेली असून त्यावर एक देऊळही उभारलेले आहे.

जगत्कल्याण

- कु. शुभांगी कुलकर्णी
द्वारा - श्री. जी. जे. कुलकर्णी
पोस्ट मास्तर - देगलूर,
ता. देगलूर, जि. नांदेड.

साधू निश्चय करिती एक। आत्मा सर्वत्र व्यापक॥

**येर हे अवघेची माझी चराचर॥ चित्री लिहिली येना। त्यात कोण थोर, कोण
साना॥ हे तुम्ही विचाराना आपुले ठार्झ॥**

मानवी जीवन हे एक सुंदर गीत आहे, हे गीत निरनिराळ्या फुलाफळांनी तसेच विविध काट्यांनी बहरलेले आहे. म्हणजेच या जीवनगीज्ञात सुखा. बरोबर दुखाचा पण समावेश झालेला आहे. म्हणून तर आपल्याला जीवनगीत हे ऐकण्यास मधुर वाटते. तरीपण मनामध्ये एखाद्या वेळेस कुठेतरी जाणीव होते की, हे जीवन अजून मधुर, समाधानी झाले पाहिजे. त्यासाठी गुरुलघ्यी सेवा करणे, त्यांना भक्तीभावाने पुजणे, हे एक रामबाण ओषध आहे.

भारतात अनादी काळापासूनच गुरुशिष्य परंपरा चालू आहे आणि ती आजतागायत चालू आहे. आपण ज्यांना सत्पुरुष, संत म्हणतो, त्यांनी सुध्दा आपल्या

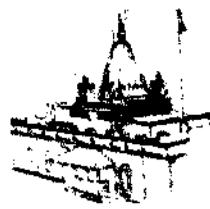
गुरुंना पूज्य मानले होते. सर्व देवांचे गुरु बृहस्पती होते, श्रीरामाचे गुरु वशिष्ठमुनी होते, श्रीकृष्णाचे सांदिपनी गुरु होते, तर अलिकड्या काळातील स्वामी विवेकानंदांनी सुध्दा परमहंस यांना आपले गुरु मानले होते. गुरुंच्या लीला अगाध आहेत. त्या अगाधतेमध्ये त्यांचे रहस्य दङून बसलेले आहे. आत्तापर्यंत तरी गुरुंचे स्थान हे सर्वश्रेष्ठ मानले गेले आहे.

निसर्ग-निर्मात्याने निरनिराळी वृक्षवल्ली निर्माण केली. परंतु या वृक्षांनी कधीही कुणाकङ्गन कोणत्याही प्रकारची अपेक्षा केली नाही. तहानलेल्या, भुकेल्यांना त्यांनी जिवदान दिले, पण 'मला अमुक पाहिजे' असे कधीच म्हटले नाही. तशीच महती या गुरुंची आहे. जे काही खायला मिळेल ते खायचे. झोपायला जागा मिळेल तिथे झोपायचे. अतिशय साधा जीवनक्रम चालू ठेवायचा. आपल्या भक्तांना उपदेश करायचा. आपणहून कधीही आपले मोठेपण त्यांनी दाखवून दिले नाही. -

सुखी जीवन जगणे, हे एक मानवाचे मुख्य उद्दिदष्ट असते. त्यासाठी त्याला अगोदर दुःखाचा राजमार्ग चालून जावा लागतो. तरच कुठल्या तरी डोंगराच्या आङून सुखाचे सोनेरी किरण हळूच बाहेर पडतात. ज्याप्रमाणे नदीला सुध्दा खाचखळग्यातून रोल्याशिवाय तिचे सागरकुंज प्राप्त होऊ शकत नाही. खाचखळग्यातून जाताना सुध्दा तिची भेट आपोआप एखाद्या पवित्र स्थानाला होते आणि ती नदी पवित्र असूनही अधिक पवित्र बनते. तसेच आपले आहे. या नदीरूपी जीवन प्रवाहात आपल्याला गुरुंची साथ आवश्यक आहे. बन्याच वेळेस आपली वाट थोडी वेडीवाकडी होते, तेव्हा गुरुंमुळे आपण आपोआपच सरळ वाटेवर येतो.

सत्य, द्वापर आणि त्रेता युगात गुरुंची परंपरा खूप मोठ्या प्रमाणात चाले. गुरुंच्या आज्ञेशिवाय काही चालत नसे. परंतु सध्याच्या कलियुगाची गोष्ट वेगळी आहे. ह्यात मानवाला गुरुंचा म्हणजेच परमेश्वराचा विसर पडलेला आहे, त्याची ओढ कर्मयोगाकडे ओढली जात आहे. त्यामुळे परमेश्वराची भक्तीही दुर्बल होत चालली आहे. सध्या विज्ञानाची प्रगती वाढत चालली आहे. म्हणून लोकांचा जास्त भर हा विज्ञानावर आहे. तरीपण लोकांनी लक्षात ठेवावे की, 'कितीही विज्ञान पुढे गेले, तरी ते परमेश्वराच्या पुढे जावू शकत नाही. म्हणून आत्तापर्यंत संत लोकांनी निरनिराळ्या पध्दतीने लोकांचे मन परमेश्वराकडे ओढण्याचा प्रयत्न केला. काहीनी आपले मोठेपण दाखवून दिले, तर काहीनी लहानच राहून दुसऱ्यांना मोठे केले. जसे शिवाजी महाराजांनी शून्यातून महाराष्ट्राची गाडी सुरक्षीत चालू केली, संत झानेश्वरांनी झानेश्वरी लिहिली, संत तुकारामांनी अभंगाद्वारे लोकांना जागृत करून परमेश्वराचे खरे रूप दाखविले.

परंतु असे काही आहेत की, ज्यांनी अभंगही लिहिले नाहीत की कोणता गंथही रचला नाही. अशामध्ये शिरडीचे साईबाबा व शेगावचे गजानन महाराज मोडतात. साईबाबा एका वरातीत प्रगट झाले, तर गजानन महाराज उष्ट्या पत्रावळी खात असताना सापडले. दोघांचा जन्म आपल्याला माहीत नाही. तरीपण कोणत्यातरी

पधंतीने प्रत्येकाने जगाच्या कल्याणासाठी आपले जीवन वाहून घेतले. प्रत्येकाचे माझे जरी वेगवेगळे असले, तरी त्यांचे कार्य एकच होते. ते म्हणजे जगतकल्याण.

जीवन म्हणजे एक खडतर प्रवास आहे. त्या प्रवासातील निरनिराळ्या अडचणी दूर करण्यासाठी, त्याबरोबरच आपले मन, शांत, समाधानी ठेवण्यासाठी खूप आवश्यकता आहे. असं म्हणतात की, अंगणात तुळशीचे वृदावन असले म्हणजे वातावरण अतिशय पवित्र वाटू लागते. त्या तुळशीचा सुगंध जर आपण पूर्ण जगत पसरविला तर पूर्ण जगातील वातावरण किती पवित्र वाटेल!

जगाच्या कल्याणा संताच्या विभूती।

देह कष्टविती परोपकारे॥

भक्ती प्रेमाचा केवळ पुतळा।

जयास शिष्याचा खरा जिहाळा॥

माझ्या गुरुसम गुरु विरळा।

सुख सोहळा न वर्णवो॥

साई पायी शरण

मी आले शरण तव पायी
माझ्या साता-जन्मांची पुण्याई
मजवर ठेवी कृपा-दृष्टी तू साई
मी आले शरण तव पायी
माझ्या हाकेला धावून येई
मज देई आधार तू साई
मी आले शरण तव पायी
माझा पाठीराखा होई
मज रक्षावे संदैव तू साई

मी आले शरण तव पायी
माझ्या जीवना अर्थ देई
मज भवसागर-पार नेई तू साई
मी आले शरण तव पायी
माझ्या सर्व चुका पदरात घेई
मज करी क्षमा तू साई
मी आले शरण तव पायी
माझ्या जीवनाचा सूत्रधार होई
मज घेई सांभाळून तू साई

— कृ. नीता मधुकर लिंगरकर

७/२६८, नंदनीपॅ.
सायन (प.), मुंबई - ४०० ०२२

माझ्या आठवणीतून -

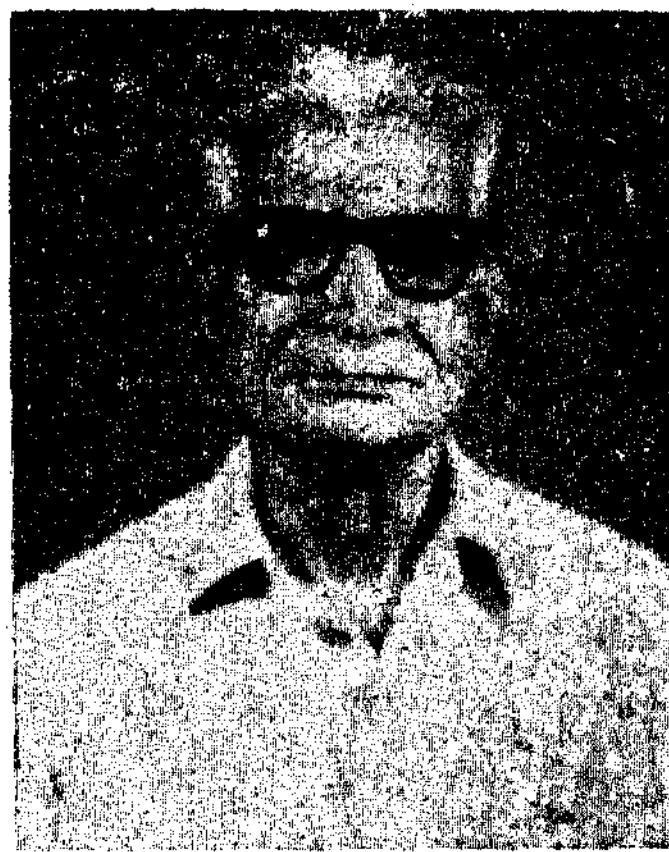
मी पाहिलेले साईबाबा ... ७ श्री. लक्ष्मणराव सदाशिव नाईक

- श्री. लक्ष्मणराव नाईक

१९९ साईप्रसाद, धन्वंतरी नगर,
मु. पो. - इंदूर, म. प्रदेश - ४५२०९२.

(श्री साईबाबांना भेटीदाखल आलेली आजची लाकडी पालखी ही हरद्याहून तत्कालीन साईभक्त श्री. सदुभैय्याजी नाईक यांच्याकडून आलेली आहे. याच सदुभैय्याजीचे श्री. लक्ष्मणराव हे सुपुत्र. श्रीसाईचे तर त्यांनी दर्शन घेतलेच पण श्री साईलीलाच्या दहाव्या लेखक - कवी संमेलनाचे अध्यक्षपदही त्यांनी भूषिले. श्रीमाऊलीचे चक्षुर्दर्शन घेतलेल्या श्री. लक्ष्मणरावांना आम्ही दीघायुष्य चिंतितो.

- का. संपादक)

मला श्री साईबाबांना शिर्डी येथे पाहण्याचा योग सन १९१४ मध्ये आला. त्यावेळी आम्ही तीन भाऊ व मोठी बहीण असे सर्व वडिलांबरोबर (सदुभैय्या वडिलांबरोबर) हरद्याहून संध्याकालाच्या रेलगाडीने निघून मनमाडला सकाळी ४ वाजता पोहोचलो. त्यावेळी थंडी फार होती. माझे वय त्यावेळी ७-८ वर्षांचे असावे. मनमाडला गाडी बदलून कोपरगावला आलो. तेथून घोड्याचा टांगा करून शिर्डीस जाण्याकरता निघालो. वाटेत गोदावरी नदी लागली. तेथे टांगा थांबवून आंघोळी केल्या व न्याहारी करून १०-११ च्या सुमारास शिर्डी येथे पोहचल्यावर वडिलांनी दिक्षित वाड्यावर नेले. तेथे सामान वगैरे ठेवल्यावर वडिलांचे मित्र आम्हास द्वारकामाईत घेऊन गेले. द्वारकामाईत श्रीबाबा चिरीम पीत असलेले पहित्यांदा पाहिले. जवळ जाऊन आम्ही

सर्वांनी श्रींचे पायावर डोके ठेवून नमस्कार केला. श्री बाबा त्यावेळी लोडाला टेकून कठऱ्यावर हात ठेवून बसले होते. बाबांनी माझे डोक्यावर हात ठेवून जवळ बसविले. वडिलांचे मित्र श्री. देशपांडे (शामा) यांनी श्री बाबांस आमची ओळख करून दिली. थोड्या वेळाने दुपारच्या आरतीची वेळ झाली. आरती होईपर्यंत श्री बाबांचे गादींजवळ आम्ही उभे होतो. श्री साईबाबा आरती होईपर्यंत चिलमीचे झुरके मधून मधून मारीत होते. आरती संपत्त्यावर बाबांनी आम्हास उदी दिली व आम्ही वाड्यावर आले.

दुपारचे जेवण करून थोडी विश्रांती घेतली व संध्याकाळी ४ वाजता पुढे द्वारकामाईत आलो व संध्याकाळच्या फेरीपर्यंत बसून होतो. त्यावेळी श्री बाबांनी आम्हास नारिंगी दिली.

दुसरे दिवशी गुरुवार पालखीचा दिवस. रात्री पालखी पहाण्यास आम्ही द्वारकामाईपासून चावडीपर्यंत श्री बाबांबरोबर चालत गेलो. चावडी मिरवणुकीत श्री राधाकृष्णआईने चंदनाची मुद्रिका आमच्या कपाळावर लावून हातात मोरचले दिली. ती घजून आम्ही मिरवणुकीत बाबांबरोबर चालत चावडीत गेलो. चावडीमध्ये बाबांची आरती झाली. ती पाहून आम्ही वाड्यावर येऊन झोपी गेलो. ८ दिवस आम्ही शिर्डीत राहिलो. त्यामुळे श्री बाबांना द्वारकामाईत व चावडीत पाहण्याचा योग जवळून आल. शिर्डीहून आम्ही हरदा येथे आत्प्रावर श्रीसाईबाबा आमचे घरी फोटो रूपाने सं १९१५ चे दासनवमीचे दिवशी बाळकराम मुलारामबरोबर आले.

“जय साईराम”

विचारणा

कधीतरी सांग साई माझे ऐकलेस का?

दावोनी पाय तुझे दर्शन दिलेस का? ॥४॥

अंगात शुभ्र कफनी, डोईस शुभ्र फडका

आरक्त तेज मुखी, हाती सुरेख सटका

काखेस वाम झोळी, ते रूप दाविले का? ॥१॥

हाती चिलीम आणि मिंक्सेस तो कटोरा

मायात चालताना, जोडा सुरेख कोरा

ऐसेच रूप तुझे, मज दाविलेस का? ॥२॥

आशिष आम्हा द्याया, तैसीच दृष्टी छाया

तो बाहू उंचवोनी, भक्ता शिरी धराया

येशील सत्वरी तूं धावून सांग का? ॥३॥

— श्रीमती श्री शहाणे

लक्ष्मी निवास, गडकरी रोड,

डोंबिवली (पूर्व)

इति श्री साई उवाच

— संकलन — श्री. डी. जी. देशपांडे

खूर-सिल-नाझ, कोहिनूर रोड

दादर, मुंबई - ४०००१४.

(मागील अंकावरुन क्रमशः)

७४

हू मार आता काय बघसी ।

आतां हा खास करील, घाय । ऐसे पाहोनि साईमाय ।

अंत पाहूं जाता अपाय । म्हणे रे जाय राहूं दे ॥

हां हां काका होय परता, । काय रे तुझी हे निष्टुरता ।

बाह्यण होऊनि हिंसा करितां । विचार चित्ता नाहीं कां”॥

— अ. २३ वा

७५

म्हणती “याला वाईट खोडी । एकेकटे खाण्याची गोडी ।

आज बाजाराची साधूनि घडी । फुटाणे रगडीत हा आला ॥

एकेकटे खाणे बरें नव्हे । ठावी मला त्याची सवे ।

हेच फुटाणे याचे पुरावे । उगा नवलावे कशास ॥”

सन्निध असेल तयास देसी । नसल्यास तूं तरी काय करिसी ।

मी तरी काय करावे त्यासी । आठवतोसी काय मज ॥

मी नाही कां तुझ्याजवळ । देतोस काय मजला कवळ” ।

— अ. २४ वा

७६

प्रेर्म म्हणती “अरे अण्णा । उगाच कां रे मांडिला दणाणा ।

अनुचित काय तेच समजेना । मुका घेताना आईचा ॥

— अ. २४ वा

७७

सद्गुरु माझी मूर्ति । कृष्ण बोले उद्धवाप्रती ।

ऐसा सद्गुरु भजावा प्रीती । अनन्य भवित या नांव ॥

— अ. २५ वा

७८

“काय शामा काय घाई । कागद कसला लावितो पायी ।

बाबा तो नगरचा दामूशोट कांही । विचारूं पाही आपणाते ॥”

“कां बरें तो काय लिहीतो । काय कसले बेत करितो ।

वाटे आभाळा हात लावितो । देव देतो ते नको ॥
वाच वाच पत्र त्याचे” ।

“अरे शामा वाच वाच । माझे काय मानितो साच ।
मी तंव आपुला आहे असाच । बोलें उगाच माने ते” ॥

चळली मती शोटीची।
सांग की तयास प्रत्युत्तरी । काय उणे तुज असतां घरी ।
पुरे आपुली अर्धी भाकरी । लाखाचे भरी पडूं नको ॥
आपण नाही रे बापू किसमे” ।

— अ. २५

७९

फळे पडतां कोळब्यांत । बाबा मुखे काय उद्भारत ।
“फळे ती दासू अण्णा प्रीत्यर्थ । असूं दे तेथ पडलेली” ॥
आंबे दाम्याचे न ते अतुले । खावया टपले लोकजरी ॥
ज्याचे आंबे त्यानेच घ्यावे । किमर्थ आपणा कोणाचे व्हावे ।
ज्याचे असतील त्यानेच खावे । मरुनि जावे खावोनि” ॥
बाबा वदती धाकटीला । दे आठ मुले होतील तिजला ।
चार मुलगे चार मुलीला । ही आम्रलीला प्रसवेल ॥

८०

— अ. २५

“झालो जरी गत प्राण । वाक्य माझे माना प्रमाण ।
माझी हाडे तुर्वतीमधून । देतील अश्वासन तुम्हास ॥
मी काय पण माझी तुर्वत । राहील तुम्हासवें बोलत ।
जो तीस अनन्य शरणागत । राहील डोलत तयासवे ॥
छोल्याआड होईन ही चिंता । कर्ल नका मज करितां ।
माझी हाडे ऐकाल बोलतां । हितगुज करितां तुम्हांसवे ॥
मात्र माझे करा स्मरण । विश्वासयुक्त अंतःकरण ।
ठेवा करा निष्काम भजन । कृत कल्याण पावाल” ॥

८१

— अ. २५

येवो म्हणती प्रसंग कांही । “अपना तकिया छोडना नही ।
सदासर्वदा निश्चल राही । अनन्य पाही एकत्री ॥”

८२

— अ. २६

बाबा मग तयां आश्वासिती । “धीर धरावा थोडा चित्ती ।
मुलास उचलुनि न्या निगुती । निजावगती ती लाधेल ॥
मुलास घेऊनि जा बिन्हाडी । आणीक एक भरतां घडी ।

मजीव होईल तयाची कुडी । उगीच तांतडी करूं नका ॥
कां त्या संकल्पविकल्प लहरी । शांत झाल्या कां आतां तरी ।
देवील निष्ठा धरील सबूरी । तयासी श्रीहरी रक्षील” ॥

— अ. २६ वा

६३
बापू तुजला पूर्वी दोन । दिधले ती म्यां त्यांत हे तीन ।
हवूनि तयांचे करी पूजन । कृतकल्याण होसील” ॥

— अ. २६ वा

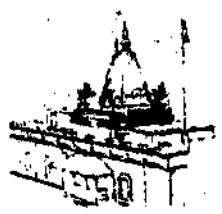
६४
मोक्त्व सारे पाहिजे भोगिलें उपदशिले तयास ॥
आपुल्या पूर्व कर्मजोगा व्याधि कुष्ठ कलेश वा रोग ।
जाहल्यावीण पूर्ण भोग । हत्यागोग काय करी ॥
ज्ञ भोग राहता अपुरा । जन्म घ्यावा लागे दुसरा ॥
हृष्णनि तैसेच साहे कष्ट जरा । आत्महत्यारा होऊं नको ॥

— अ. २६ वा

६५
साद म्हणून माघारा दिधलें । ‘नीट जीव लाव’ आज्ञापिले ।
ती ते जिवाभावाला आपुले । येईल आश्वासिले काकांस ॥
हेच कार्मी येईल आपुले । नको देऊं हे कोणास वहिले ।

— अ. २७ वा

६६
‘पोटांत आली कळ उठुनी। आंतडी तुदूनि पडत कीं॥
जा, ही राही न पोटदुखी। आण कीं सत्वर सोनामुखी॥
मारल्याविण थोडीसी फकी। जाई न रुखरुखी पोटाची’॥
‘शामा ही पोथी कनी। आहे पहा बहुगुणी॥
म्हणुन देतो तुज लागुनी॥ तो त्वां वाचूनि पहावी॥
एकदा मज उपजली नडा काळीज करूं लागले धडधडा॥
आली जीवाची चडफडा दिसे न धडगत माझी मज॥
ऐसिया त्या प्रसंगांला। काय सांगू शामा मी तुजला॥
या पोथीचा जो उपयोग झाला। हा जीव तरला तिचेनी॥
ऐक उरी विसावा दिला। तात्काळ हा जीव गार झाला॥
अल्लाच वाटे पोटी उतरला। जीव हा जगला तिचेनी॥
म्हणोनि शामा ही तुजला नेई। ओजें ओजें वाचीत जाई॥
रोज एकादै अक्षर घेई। आनंददायी ही मोठी॥
‘माझा शामा असेल खुळा। परी मजला तयाचा लळा।

लोभ लावी जीवा आगळा तयाचा कळवळा मज मोठा॥
 ही विष्णुसहस्रनामाळा बांधीन स्वहस्ते तयाचे गळा।
 करीन तया भवदुखावेगळा लावीन चाळा वाणीला॥
 नाम पापाचे पर्वत फोडी। नाम देहाचै बंधन तोडी।
 नाम दुर्वासिनेच्या कोडी। समूळ दवडी लोटुनी॥
 नाम काळाची मान मोडी। चुकवी जन्ममरण ओडी।
 ऐसिया सहस्रनामाची जोडी। शाम्यास गोडी लागावी॥
 नाम प्रयत्ने घेतां चोखटा अप्रयत्नेही नाहीं ओखटा।
 मुखासि आले जरी अवचटा प्रभाव प्रकट करील॥
 नामापरीस सोपें आना अंतःशुद्धीस नाहीं साधना।
 नाम जिक्हेचे भूषण। नाम पोषण परमार्थ॥
 नाम घ्यावया नलगे स्नान। नामासि नाहीं विधीविधान।
 नामे सकळ पाप निर्दळण। नाम पावन सर्वदा॥
 अखंड माझेही नाम घेता। बेडा पार होईल तत्कतां।
 नलगे कांहीं इतर साधनता। मोक्ष हाता चढेल॥
 जया माझे नामाची घोकणी। झालीच तयाचे पापाची धुणी।
 तो मज गुणि याहुनि गुणी। जया गुणगुणी मन्नामी॥

— अ. २७

शिरडीची वारी

शिरडीची करिती जे वारी	कष्ट करूनी धन मिळवावे
तयांचा साई असे कैवारी	जनहितार्थ काही द्यावे
शुद्ध भक्ती ज्यांच्या ठायी	जाणूनी पंभूची ही चाकरी
बंधुभाव नांदे हृदयी	तयांचा साई असे कैवारी ॥ ३॥
देती जे भुकेत्यास भाकरी	शिरडीची करिती जे वारी
तयांचा साई असे कैवारी ॥ १॥	तयांचा साई असे कैवारी
संत चरणी प्रीती ज्यांची	
ओढ मनी सत्कार्याची	
ज्यांच्या स्वार्थ नसे अंतरी	— श्री. जयवंत कुळक
तयांचा साई असे कैवारी ॥ २॥	कुळकर्णी कुटी

१० प्रार्थना समाज रोड

विलेपार्ल (पूर्व)

मुंबई - ४०० ०५

जगजेठी सखा

थातूनी उडी घेतली अर्जुनाने जेव्हा,
कळत पडते धनुष्य हातीचे भूमीवर तेव्हा
वत आला तो जगजेठी पाही अर्जुनाला
सखा तो पाही अर्जुनाला

पवध करूनी उपदेश करतो झुंजार पार्थाला
सखा तो झुंजार पार्थाला.....

त्सा का रे पार्था बा तू कोमलूनी गेला
सख्या रे कोमलूनी गेला

ग्रहणाच्या वेळी सख्या तू पावाडा केला
कृतार्थ वाहे अडदर तुझा ऐकूनी नावला

त्सा तू बा वीर वृजीचा का रे कोमलूनी गेला
अर्जुन म्हणे रे कृष्णा ही तर झूंज नसे मजला

साद वाटे सारा मजला झूंज नसे मजला.....

आहाक्लिले मी सगेसोयरे, आणिक गुरु बंधू
गीष्म, दोण आणि कृपाचार्य हे पूजनीय आम्हाला
सख्या रे पूजनीय आम्हाला

ण गुरुने विद्या शिकवूनी कुरुठा मज केला
गणि त्यावर शस्त्र कसे धरू मी सांग मला कृष्णा

सख्या रे सांग मला कृष्णा

थ्याचे जरी राज्य अनुकूल होईल आम्हाला
को नको ते राज्य कृष्णा मिक्षा रे बरवी

सख्या रे मिक्षा रे बरवी

पाचा तो वसोटा आम्हां लागेल रे कृष्णा

प्राणि जोडीला हातीचा तू वा जाशील रे दूरी

प्राणशाने मी सांगे कृष्णा झुंजणार नाही

सख्या रे झुंजणार नाही

कृष्ण म्हणे रे पार्था झुंजवृत्ती ही तुझी तुला वा झुंजवेल पार्था

सख्या रे झुंजवेल पार्था

साच वा रे साई माझा

दिक्कालातही पाही श्रीकृष्णा सारखा

— श्रीमती अन्नपूर्णा कुळकर्णी.

श्रीसाईबाबांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा व चिंतनाचा उमटलेला ठसा

— श्री. आप्पासाहेब बळवंत पाटील
मु. पो. तासगाव, ता. हातकणगंगे
जि. कोल्हापूर

मी ज्यावेळी श्री बाबांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे व त्यांनी आपल्या चरित्रातून दिलेले शिकवणुकीचे चिंतन करतो, त्यावेळी खालील निष्कर्षापर्यंत पोहचतो. अर्थात, माझे हे धाडस म्हणजे सूर्यदेवाला आरशात पंकडण्यासारखे आहे किंवा सागराला ओंजकी भरण्यासारखे आहे.

श्री साईबाबा हे पूर्णत्वाला पोहचलेले महापुरुष होते. महामानव होते. त्यांनी लहानपण हे लाभलेच नाही. त्यांचे लहानपण हे अत्यंत संघर्षात व परिस्थिती इगडण्यात जाऊन त्यांतून त्यांची आध्यात्मिक उन्नती झाली. त्यांनी आपल्या जीवनात अनेक चढउतार पाहिले.

त्यांची वृत्तीही अंतर्मुख, शांत व सौम्य व एकांतप्रिय अशी होती. कर्मण्येवाधिकारस्ते मां फलेषु कदाचन या वृत्तीने ते वागत. गाजावाजा न करता आपले कार्य करीत रहते भरीव असावे, ते पूर्ण करावे. कर्म करताना आळस किंवा वेळ काढूपणा अथवा कामाचे वेळी गप्पा गोष्टीत, हसण्या खिदक्षण्यात व्यर्थ वेळेचा अपव्यय करू नये. करायचे ते प्रामाणिकपणे आत्मविश्वासयुक्त व श्रद्धायुक्त असावे.

त्यांच्यावर प्रेम करणाऱ्यालाच त्यांच्या कुसुमवत हृदयाची प्रचिती येते. श्रद्धा असणाऱ्यांनाच अंतरंगाचा ठाव घेता येतो. इतरेजन संशयाच्या भोवन्यात घोटाळा रहातात.

ज्यांना आपले म्हणायचे, त्यास हरप्रकारे सुखी करायचे. प्रसंगी त्याच्यासाठी बलिदानासही सिद्ध असावे, असे ते वागत. दुःखी असाध्य रोगी यांची सेव मनोभावे करावी. सर्वाभुती परमेश्वर, ही वृत्ती असावी. जगातला कोणताही धर्म श्रेष्ठ नाही की कनिष्ठ नाही. सर्वजण एकाच ईश्वराची लेकरे आहेत.

वृत्तीमध्ये शांतपणा धीमेपणा असला पाहिजे. अंगिकृत कार्यात अनंत अडथळ आले तरी अत्यंत संयमाने चिकाटीने व सबुरीने काम तडीस न्यावे. विपन्न, असाह्य हलाखीच्या वेळीसुद्धा संयम विवेक व शांततावादी वृत्ती सोडू नये. आपली जबाबदारी काटेकोरपणोव निश्चयाने व चोखपणे पार पाडावी. प्रत्येक गोष्टीचे वैचारिक विश्लेषण शास्त्रीय दृष्टिकोनातून साधक बाधकपणे पाहून मगच ती गोष्ट करावी.

त्यांच्या चेहन्याकडे बघून, त्यांच्या सहवासात राहूनही अनेकांना बाबांचे अंतर्ग पूर्णपणे कळले नक्ते. वारा जेव्हा मंद वाहतो, त्यावेळी हवाहवासा वाटतो. परंतु ते जेव्हा वादळाचे रूप धारण करतो, त्यावेळी भल्याभल्यांची दातखिळी बसल्याशिवाय

रहत नाही, असा बाबांचा स्वभाव आहे. त्यांचे बोलणे हे अत्यंत मार्मिक अंतःकरणाचा घाव घेणारे, मर्मभेदक, अतिशय मुद्देसुद व संशयातीत असे.

एखाद्या विषयाचे प्रतिपादन अतिशय प्रभावीपणे करावे. साठवलेल्या बहुश्रुत व बहुविध ज्ञानभांडाराचा उपयोग समयसूचकपणे योग्य वेळी करावा. एखाद्याने गदीच गळ घातली, तरच त्यास मौलिक, मार्मिक व पोक्त असा सल्ला घावा. परमेश्वरावर पूर्ण श्रद्धा असावी व सबुरीचे पालन करावे. म्हणजे सर्वांचे परम कल्याण करणारा जगदेश्वर सर्वावर कृपा करतो!

नाथ आमुचे साईबाबा

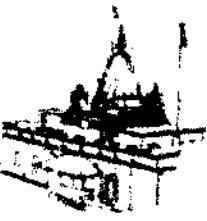
— कुमार संभाजीराव शिवाजी भोगण
— मामासाहेब लाड विद्यालय,
दोलगरवाडी,
ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर—४१६५०७.

साईबाबा या शब्दात प्रेमाचा कलंदर लौकिक भरलेला आहे. साईबाबा शिरडीत आले, तो दिवस सोनियाचा म्हणावा लागेल. बाबांच्या महानिर्वाणाला ६३ वर्ष झाली. तुरी त्यांची भक्तावरील भक्ती कमी झाली नाही. साईबाबांच्या भक्त जर संकटात असेल, तर त्याचे संकट साईबाबा नाहीसे करतात. इतकी ही साईबाबांची अगाध, अनंत कृपा. साईबाबांची लीला ही कोण्या माणसाला मोजता येणार नाही.

श्री साईबाबांना आपले स्वप्न साकार करण्यासाठी श्री साईबाबांवर श्रद्धा सबुरी ठेवली असता, त्यांचे नामस्मरण व जप केला असता, आपली स्वप्ने साकार झाल्याशिवाय राहत नाहीत, असा प्रत्यय येतो. साईबाबा हे सर्व जगाचे प्रशासक ये म्हणायचे.

त्यांची एक अकलिप्त लीला म्हणजे त्यांनी त्यांच्या गुरुकळून मागून घेतलेले दोन तें, ते म्हणजे श्रद्धा आणि सबुरी ही होय. ज्यांना नोकरी नाही, अशांना त्यांच्या भक्तीने नोकरी लागलेली आहे, फक्त श्रद्धा आणि सबुरी हवी! त्यांनी आपल्या वर्चनात म्हटले आहे की—

“जाणा येथे आहे साहाय्य सर्वास
मागे जे ते त्यास तें तें लाभे.”

जगाच्या कल्याण संतांची विभूती ।

— श्री. विनोद मनोहर पर्सी
पो. केळशी, ता. दापोली

परमेश्वर प्राप्तीचा मार्ग अती कठीण, आणि त्याच्या प्राप्तीशिवाय तर जीवनात अर्थ नाही. माणसाच्या कष्टप्रद जीवनात संत मार्गदर्शक ठरतात. संतांचा महिमा ग्रंथांच्या द्वारा वर्णिलेला आहे. पूर्वपुण्याईशिवाय संत संगती घडत नाही.

मनुष्य दिवसेंदिवस पशु बनत आहे. अधर्म, अनिती बोकाळत आहे. संस्कृती लयाला जात आहे. सारे जग विनाशाकडे वाटचाल करीत आहे. आता गुरुशिवाय तरणोपाय नाही. गुरुसारखे महान दैवत नाही, हे आपणास तेक्का कळे जेव्हा. गुरु भजव्ये. देवांनीही बृहस्पतींना आपले गुरु मानले. नवनाथांचे गुरुदत्त होते. गुरु महात्म्य 'देवाहून अधिक कोटिगुणे' आहे असे समर्थ रामदासांनी 'दासबोध' एवढात कथिले आहे.

साईमहिमा सुद्धा अगाध आहे. जो तनमनधनाने साईस भजतो, त्याचा चौच्यांशीचे केरा टळतो. मला माझे आईपासून साईसेवेचा योग आला. साईशक्ती अचाट आहे. माझेवरील प्राणघातक प्रसंग साईशक्तीने तडीपार नेले, साईची विभूती ही 'संजीवनी' आहे. गुरुशिवाय. जीवन निरर्थक आहे.

साईगुरुस माझे शतशः प्रणाम ।

साई स्मृति

भक्ति साईबाबांची होई...।
श्रद्धेचे ध्यान होई...।
भक्तजनांचा मेळा
मशिदीत जमला सगळा...।
भक्ति रसांत न्हाला
समाधीत पावन झाला...।

फुले वाहिली मूर्तीना
शाल अर्पिली साईना...।
पहाटे सनई वाजली
दर्शनाला मंडळी जमली...।
महा मंत्र चाले समाधीवरि
साई स्मृति घडे उरि...।

ग्रंथपरिक्षण

श्रीक्षेत्र माणगाव महात्म्य

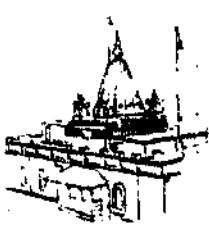
लेखक व संकलक - श्री. सुदाम दत्ताराम राणे, प्रकाशक - श्री. दत्तसेवा भक्तमंडळ, माणगाव, मु. पो. माणगाव, ता. कुडाळ, जि. सिंधुदुर्ग-४१६५१९.
मूल्य ३५ रु. पृष्ठे - २८४.

प. पू. श्री. वासुदेवानंद सरस्वती उर्फ टेंब्ये स्वामी महाराज यांची कोकणात माणगाव येथे जन्मभूमी तर गुजरातेत बडोदयाजवळ गरुडेश्वर येथे त्यांची समाधी. टेंब्येस्वामी हे थोर दत्तभक्त, इतकेच नव्हे तर एक दत्तावतारी सत्पुरुष म्हणून तोकीकास व अत्यादरास पात्र झाले होते. श्रीसाईबाबांचे ते गुरुबंधू, दक्षिणेत गजमहेदीहून त्यांनी साईना एक नारळ आपत्या भक्ताबरोबर पाठविला. तो शिर्डीस साईनी अंतज्ञानाने ओळखला, ही कथा सर्वश्रुत आहे. श्री माणगाव महात्म्य हा ग्रंथ तेन भागात असून एका भागात श्रीक्षेत्र माणगाव पूर्वपीठिका, श्री दत्तावतार कथा, टेंब्येस्वामींचे संपूर्ण चरित्र, माणगाव येथे स्वतः स्वामीजींनी बांधलेल्या दत्तमंदिर घरप्रदानाची कथा, तेथील पालखी सोहळा कार्यक्रम, काही प्रसिद्ध दत्तस्थाने व दत्तावतारी पुरुष यांची माहिती देण्यात आलेली आहे, तर दुसऱ्या भागात टेंब्येस्वामींच्या भक्तांनी लिहिलेले काही अनुभव देण्यात आलेले आहेत. तसेच दत्तभक्तीपर पदे, भजने, नित्यपाठ, गीते, आरत्या या पण दिलेल्या आहेत. ग्रंथात महाराजांची, तसेच दत्तक्षेत्राची विविध रंगीत छायाचित्रे देण्यात आलेली असल्याने, हा ग्रंथ आणखीन वाचनीय व संग्राह्य असा झाला आहे. या ग्रंथाला श्री वासुदेवानंद सरस्वती भक्तपरिवार मंडळाचे ज्येष्ठ भक्त श्री. प. पू. मधुसूदन नारायण पित्रे गुरुजी यांची मननीय प्रस्तावना लाभली असून त्यामुळे ग्रंथाच्या आकर्षतेत आणखीन भरण्डली आहे. श्री टेंब्ये स्वामींच्या प्रत्येक भक्तानेच नव्हे, तर प्रत्येक दत्तभक्ताने हा ग्रंथ अवश्य संग्रही ठेवावा व तो नित्य पठण करावा, अशी आमची शिफारस आहे.

- साईनंद.

प्रणव

कवी - श्री. जगदीश देवपूरकर, प्रकाशिका - सौ. जयश्री देवपूरकर, कविता काशन, मिशन कंपौड, मोगलाई, धुळे-४२४००९. मूल्य १५ रु, पृष्ठे (७६.)
धुळ्याचे प्रसिद्ध कवी, कार्यकर्ते आणि श्रीसाईलीलाचे एक गुणी लेखक व कवी. श्री. जगदीश देवपूरकर यांचा हा काव्यसंग्रह आहे. या संग्रहात श्री. देवपूरकरांच्या लेख अशा ५५ कविता असून त्यापैकी बहुतेक कवितांना नितिन ढगे व दिनेश गोटेज यांनी साजेशी चित्रे रेखाटलेली आहेत. संग्रहातील सर्वच कविता एकदा चनीय आहेत, दोनदा वाचनीय आहेत, तीनदा वाचनीय आहेत पण शहेनशहा,

विवेकानंद, म. फुल्यांच्या घरातून, संत गाडगेबाबा, खुशी, यात्रा, रंगपंचमी या कविता
तर भाषण चर्चाप्रिसंगी किंवा अन्य कार्यक्रम प्रसंगी पाठ करून त्या उध्दरण
करण्यासारख्या आहेत. श्री. देवपूरकरांची एरवी भाषा ओघवती व समृद्ध अशी असून
त्यांच्या कविताही तशाच धारावाहिक, गेय, वाचनीय व पुन्हा पुन्हा ऐकाव्याशा व
स्वतःच गुणगुणाव्याशा वाटतात, इतक्या त्या बहारीच्या आहेत. यापूर्वीही त्यांचे
काव्यसंग्रह प्रकाशित झालेले आहेत, पण हा संग्रह मात्र अगदी आगळा-वेगळा आहे.
स्वामी प्रणवानंदांनी या संग्रहाला शुभेच्छा व्यक्त करताना, “जगात फुलांवर कविता
करणारे खूप आहेत, तुम्ही जरा काट्यांकडे लक्ष द्या” अशी सार्थ मनिषा व्यक्त केली
आहे. श्री. वा. रा. सोनार व प्रा. पुरुषोत्तम पाटील यांना हा संग्रह अर्पण करण्यात
आला आहे. छपाई ऑफसेट पद्धतीवर झाल्याने आकर्षतेत भरच पडली आहे.
आपल्यां एका लाडक्या साईभक्त कवीचा हा काव्यसंग्रह श्री. देवपूरकरांना
ओळखणाऱ्या प्रत्येक परिचिताने स्वतः विकत घेऊन तो आपल्या पुस्तक संग्रहातील
एक मौलिक संग्रह म्हणून ठेवावा, अशी आमची पुन्हा पुन्हा शिफारस आहे.

— साईनंद

सद्भाव

शिरडीची माती बोलली माझ्याशी
वृथा कशास्तव तू चिंता वहासी?
माझा अधिपती आहे भक्तांपाठी
घेता ना प्रचिती, याची क्षणोक्षणी!
तरी का हे तुझे, कातर अंतर
जप मनी एकमेव ‘साई’ चा मंतर!
त्याला आहे आस, खन्या भवितप्रेमाची
जडो चिता आवड निखळ साईनामाची!
शिरडीची रजधूळ, लागली पायांना
हेच पुण्य थोर, मज पामराला!
अहंभावाचा कर्पूर, जळू दे देहातून
सद्भावाचा सुगंध दरवळो मनातून! !

— सौ. वासंती नांदेडकर
महिंद्र अऱ्डे महिंद्र,
रोड नं. १३, वरळी, मुं. १८०

तुमचे श्रीसाईविषयक सामान्य ज्ञान किती आहे?

पुढीलपैकी आठ प्रश्नांची उत्तरे बरोबर देता आल्यास तुमचे सामान्य ज्ञान बरे, दहांची देता आल्यास चांगले व सर्वच्या सर्व बरोबर देता आल्यास उत्कृष्ट समजावे.)

- १) हेमाडपंतांनी श्रीसाईसच्चरित शके मध्ये लिहिण्यास आरंभ केला.
अ) १८५१, ब) १९३०, क) १८३३, ड) १८४४

२) श्री साईबाबांना पाहून हेमाडपंतांना साईसच्चरित लिहिण्याची इच्छा झाली.
अ) गहू दळताना, ब) पणत्या लावताना, क) कुस्ती खेळताना, ड) मशीद
झाडताना.

३) धुरंधर बंधूना बाबांनी सांगितले की, तुमची आमची पिढ्यांपूर्वीची ओळख
आहे.
अ) ७२, ब) २५, क) ६०, ड) ४०

४) श्रीबाबांनी .. ना चल हट' अशी संभावना केली.
अ) नूलकर, ब) सपटणेकर, क) गळाणकर, ड) रासने

५) श्री. काकासाहेब दिक्षित मरतेसमयी होते.
अ) आगगाडीत, ब) बोटीत, क) विमानात, ड) बैलगाडीत

६) पौर्णिमेला बाबांनी ब्रह्मंडी प्राण चढविला.
अ) पौष, ब) मार्गशीर्ष, क) श्रावण, ड) चैत्र

७) बाबा टेकून प्रहरचे प्रहर मशिदीत घालवित.
अ) दगडाला, ब) कठड्याला, क) तक्याला, ड) बिछान्याला.

८) तुझ्या खाकेला मी झोळी पाहीन तेव्हा तुला मी भाग्यशाली मानीन, असे बाबा
म्हणाले.
अ) जोगांना, ब) म्हाळसापतीना, क) देवांना, ड) हेमाडपंतांना

९) "मी तुला विमान धाडीन" असे बाबा म्हणाले होते व ते अक्षरशः खरेही
झाले.
अ) तेंडुलकरांना, ब) दिक्षितांना, क) हाटेना, ड) भाटेना

१०) शिरडीला रामनवमीचा उत्सव प्रथम शके मध्ये सुरु झाला.
अ) १८५२, ब) १८३०, क) १८३३, ड) १८०२

११) वणीच्या सप्तशृंगी देवतेने यांना श्रीबाबांकडे जाण्याचा दृष्टांत दिला.
अ) नूलकर, ब) काकाजी वैद्य, क) रोहिला, ड) नानावल्ली

१२) माधवराव देशपांडे उर्फ 'शासा' यांना त्यांची आई या लाडक्या नावाने हाव
मारीत असे.
अ) सोन्या, ब) बव्या, क) बन्या, ड) मन्या.

— सदानन्द चैदवणकर

५८

‘ي - (٢٦) ‘ي - (٦٦) ‘ي - (٥٦) ‘ي - (٨) ‘ي - (٣) ‘ي - (٩) ‘ي - (٤) ‘ي - (٧)

बालसाईभक्तगांसाठी

भगवान् श्री साईबाबा

— कु. संतोष अनंत राणे
मु. पो. मुटाट, मोहूळवाडी
ता. देवगड.

जि. सिंधुदुर्ग - ४९६८०३

जेव्हा प्रत्यक्ष बाबा शिरडीत होते तेव्हा बाबांनी स्वतःकडे कधीच मोठेपण घेतले नाही. स्वतःला कधीच देव म्हटले नाही. तसेच दुसऱ्यांकडून देव म्हणवूनही घेतले नाही.

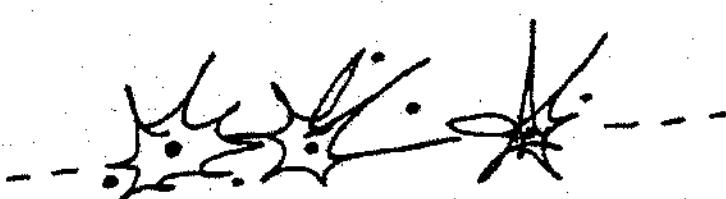
जे भक्त साईबाबांना देव म्हणत, त्यांना बाबा सांगत की, मी देव नाही, मी एक साधा फकीर आहे, परमेश्वराचा मी गुलाम आहे. परमेश्वराच्या कृपेनेच हे सर्व घडते त्याची तुम्ही भक्ती करा. तो सदैव तुमच्या पाठीशी उभा राहील.

बाबा स्वतः साक्षात् ईश्वर असून सुद्धा, त्यांनी 'मी' हे कधीच म्हटले नाही. सर्व अल्ला, श्रीहरीच करतो, असेच म्हटले आहे. आणि आम्हा सामान्य मानवांच्या हातून काही बरेवाईट कृत्ये घडली असता, ती 'मी' केली, असा आपण अहंकार दाखवतो, पण हा आपला अहंकार व्यर्थ आहे. तो परमेश्वरच हे सगळे करत असतो. आपण मात्र निमित्त आहोत.

आपण पूर्वजन्मीच्या महापुण्याईने ह्याजन्मी साईच्या चरणी आलो आहोत. बाबांच्या चरणी यायला त्या परमेश्वराचीच कृपा लागते.

साईबाबांना स्वतःच्या भक्तगंकडून फक्त तन आणि मन यांची आवश्यकता आहे, धनाची नाही. जो त्रैलोक्याचा राजा त्याला आम्ही सामान्य मानव धन काय देणार? तन आणि मन हे जरी आपण साईबाबांना देऊ शकत असलो, तरी ते बाबांचेच आहेत, आपले नाही. आपण मात्र नावालाच मालक आहोत. याचा खरा मालक हा परमेश्वरच आहे.

जो त्रैलोक्याचा राजा, जो देवाधिदेव म्हणजेच साईबाबा यांना माझे कोटी कोटी प्रणाम !

साक्षात्कार म्हणा अगर चमत्कार म्हणा

— श्री. पां. शं. भुजबळ

३७७, सोमवार पेठ, सातारा - २.

गेले दोन वर्ष झाले मी कोल्हापूर येथे श्री साईबाबांचा दरबार भरवीत आहे. तो दरबार कोल्हापूरला महिन्याचे शेवटच्या रविवारी दुपारी १२ वा. राजाराम पुरी, १३ वी खाली, सन्मित्र हाऊसिंग सोसायटीत १२ ते ३ पर्यंत असतो. दरबार संपले नंतर मी कोल्हापूरच्या अंबाबाईची ओटी भरून रात्री सातारला नेहमी येत असतो. असाच एका दरबाराचे वेळी सन १९८७ मध्ये मी व श्री. बळवंतराव घाटगे माझे एक भक्त आम्ही दोघेजण देवीचे देवकात ओटी भरण्यास गेलो. ओटी घातली व देवीचे गाभान्यात गेलो. व पाकीटातून एक रोकडा रूपया काढला व पाकीट खिशात पुन्हा ठेवले. गाभान्यात स्त्रियांचीच फार गर्दी होती. पुरुषांत मी व श्री. घाटगेच होतो. मी ओटीचे सामान पुजान्यास दिले. त्यांनी ओटी भरली व ताट मला परत दिले. मी प्रदक्षिणा घातली व दुकानदारासा पैसे देणेस गेलो, तर माझे पाकीट गायब झालेले मला दिसले. मी नाराज झालो. दुकानदारास पैसे दिले व पुन्हा देवकात गेलो आणि अंबाबाईस सांगितले. माझे पाकीट तू मारलेस. फार वाईट वाटले पण इलाज नाही. श्री. घाटगेंनी पुष्कळ स्त्रियांना विचारले, पण काही उपयोग झाला नाही. मी सातारला रात्री आलो आणि रोजच कोणास-ना कोणास वरील प्रसंग सारखा सांगतच होतो. असे सारखे सांगत असताना मात्र मी नेहमी म्हणायचो की, देवीने माझे पाकीट मारले. त्यावेळी तारीख २७ होती. व मी पुन्हा पुढचे महिन्याचे शेवटचे रविवारी सकाळी दि. २७ ला पत्नीसह कोल्हापूरला निघालो. गाडी कराड स्टॅंडवर आली. मी खाली उतरून बाथरूमला गेलो व जातानाच दारात मला काही नोटा सापडल्या. मी त्या घेऊन खिशात ठेवल्या व गाडीत येऊन बसलो. गाडी सुरु झाली, व नोटा पाहिल्या तर २७ रु. निघाले. मी पटकन पत्नीस म्हणालो, देवीने माझे पैसे परत दिले. ह्याला आपण साक्षात्कार म्हणा अगर चमत्कार म्हणा, पण मी म्हणतो की, माझी हांक देवीने ऐकली व तिलाही माझी भक्ती, श्रद्धा पसंत पडली व मी कसलाही विचार न करता सारखा सर्वांना सांगत होतो की, देवीने माझे पाकीट मारले. बाईचे रूपानेच देवीनेच माझे पाकीट मारले, हीच माझी अखंड श्रद्धा होती व त्या श्रद्धेलाच देवीने साथ दिली व माझे पैसे मला परत दिले. सकाळी ९ ची वेळ बाथरूमला जाणारांची गर्दी आणि कोणास न दिसता मलाच तेवढे पैसे दिसले ह्याला काय म्हणतात, ते भक्तांनीच उरवावे.

दुसरा प्रसंग असा की, दि. १३.५.८८ रोजी सकाळी ८.३० वा. माझी कन्या सौ. जयश्री रामदास नाळे ह्या मुलीने मला १०० रु.च्या ३ नोटा दिल्या. त्या मी जेवताना माझे लेंग्याचे खिशात घातल्या व जेवण पूर्ण केले व नेहमीचे नियमाप्रमाणे मी श्री साईबाबांचे दर्शनास दंवघरात गेलो. त्यांना ऑफिसला जातो असे सांगितले. उर्द

खाल्ली व लावली व लेंगा काढून खुंटीवर अडकवला व पॅन्ट घालून ऑफिसल
निघालो. मी नेहमी रोजच शनीचे देवळात जातो. दर्शन घेतो व मुलांना पेढे, गोळ्या
वाटतो. मुंगयांना साखर घालतो. चिमण्यांना तांदूळ टाकतो व गरीबास १० पैसे
नित्यदान करतो व पिंपळास १ फेरी घालतो. हा माझा नेहमीचा दिनक्रम हे सर्व ५
मिनिटात करावयाचे असते. कारण ९.१० ची बस गाठावयाची असते. शनीचे
देवळाकडे वळताच मला शनी देवाने लेंग्यातील ३०० रु. नोटांची आठवण करून
दिली मी घाबरून गेलो. आश्चर्यचकित झालो. देवळात गेलो. वरील विधी केले व
तसाच परत घरी आलो. कारण लेंगा पली अगर सुनबाई न तपासताच तसाच
धुण्यास घेणार हे नक्कीच होते. व माझे ३०० रु. फाढून तुटून गेले असते पण ते माझे
कष्टाचे पैसे श्रीसाईबाबांनी शनीचे देवळात शनीचे रूपाने येऊन मला आठवण करून
दिली, म्हणून ते ३०० रु. मला परत मिळाले. जर आठवण झाली नसती तर मी त्या
दिवशी ३०० रु. उघड्या डोळ्यांनी फुकट घालवून बसलो असतो व हा आघात, ही
नुकसानी मला सहन झाली नसती. कारण दान करणे निराळे. खावू घालणे निराळे
ह्यास माझे मन नेहमीच तत्पर असते व त्यातच मला आनंद वाटतो. पण हे काही न
होता, जर पैसे माझे डोळ्यादेखत नष्ट झाले असते, तर माझ्या मनाची काय अवश्य
झाली असती, हे श्रीसाईबाबाच जाणे, म्हणून त्यांनी ही सर्व माझ्या मनाची अवश्य
ओळखून मला आठवण करून दिली, ह्यालाच मी साक्षात्कार म्हणतो. ह्याबाबत
एवढेच म्हणावयाचे आहे की, श्रधावंतांना देव अंतर देत नाही, हेच खरे!

श्री साईलीलाच्या सभासदांस निवेदन

'श्री साईलीला' मासिकाचे नवीन सभासद होऊ इच्छिणाऱ्या व वर्गणी संपलेल्या जुन्या
सभासदांनी आपली वर्गणी श्री साईबाबा संस्थान शिरडी, मुंबई कार्यालय
साईनिकेतन, ८०४ बी खोदादाद सर्कल जवळ, दादर, मुंबई—४०० ०१४ येथे
प्रत्यक्ष/मनीऑर्डरद्वारे भरावी, चेक पाठवायचा झाल्यास, तो 'श्री साईबाबा संस्थान
शिरडी' या नावावर असावा. मनीऑर्डर कोणत्या कारणासाठी करीत आहात, त्याचा
उल्लेख मनीऑर्डरवर करणे आवश्यक आहे. मनीऑर्डरवर 'संदेश के लिए स्थान
आणि 'भेजनेवाले का नाम व पूरा पता' असे नमूद केलेले असते, त्या दोन्ही ठिकाणी
सभासदांनी आपले नाव व पूर्ण पता लिहावा.

* श्री साईलीलाच्या संदर्भात पत्र-व्यवहार करताना, श्री साईलीलाच्या जुन्या
सभासदांनी त्यांचा सभासद क्रमांक नमूद करणे आवश्यक आहे.

* श्री साईलीलाच्या सभासदांनी आपली वर्गणी संपण्यापूर्वी किमान एक महिना
अगोदरच भरत्यास अधिक सोयीचे होईल.

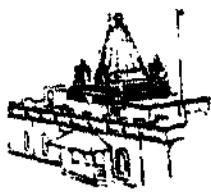
चकोर आजगांवकरकृत “श्री साईगीतायन” गीतकाव्याचा
संगीतमय आविष्कार

साई परब्रह्माचा शब्दब्रह्मांत अवतार !

श्री साईबाबांचे संपूर्ण चरित्र अद्भुत चमत्कार, अतकर्यलीला व अमृतमय उपदेश यांनी रंगलेले आहे. “महाराष्ट्र जय” कार श्री. चकोर आजगांवकरांनी आपल्या शब्दसाधनेने व योगसाधनेने भारलेले “श्री साईगीतायन” (के. भि. ढंवळे प्रकाशन) हे सर्वविश्रुतच आहे. श्री. आजगांवकर हे केवळ एक शासकीय अधिकारी नसून एक सिध्दहस्त साईभक्त कवी व लेखक आहेत. नाथपंथीयोग व कुंडलिनीसाधना यांचा त्यांचा दोन तपांचा अभ्यास आहे. “श्री साईगीतायन” हे गीतकाव्य प्रथम नवशक्तिद्वारे १९७० मध्ये भक्तजनांसमोर प्रगट झाले. या गीतकाव्यातील आठ निवळक गीतांची सुमधुर कॅसेट नुकतीच प्रसिध्द झाली. या गीतांचा पूज्य दत्ता बाळ यांनी “उर्ध्वगामी प्रतिभेदा विलास” या शब्दात उल्लेख केला आहे. तर प्राध्यापक बेलसरे व श्री. पु. रा. बेहेरे यांनी त्यातील काव्य संगीत व भक्तितत्वज्ञानाचा सत्कार केला आहे. प्रस्तावना लेखक व प्रभात सिनेटोनचे ख्यातनाम संतकवी श्री. शांताराम आठवले यांनी या गीतकाव्याचा गौरव करताना त्याला ‘शारदेचा वरदहस्त लाभत्याने ते परातत्वस्पर्शी बनले असत्याचा’ अभिप्राय व्यक्त केला आहे. साईभक्त अण्णासाहेब गवाणकर यांनी तर श्रीसाईगीतायनंतर श्रीसाईगीतायनच’ असे स्पष्ट गौरवोद्गार प्रकाशन प्रसंगी काढले होते. पू. अण्णासाहेब दा भोळकरांच्या चिरंजीवांनी कविसंमेलनात “एक नितांत रमणीय भक्तिकाव्य” असे या गीतकाव्याबद्दल उद्गार काढले होते. अशा या साईबाबांच्या दिव्य जीवनाचे चित्र कुंडलिनीच्या स्पंदनानी रेखाटणाऱ्या काव्यातील निवळक गीतांना सुप्रसिध्द संगीतकार श्री. यशवंत देव यांनी सुमधुर चाली दिल्या असून सौ. अनुराधा पौडवाल व श्री. सुरेश वाडकर यांनी हे काव्य अत्यंत जिव्हाळ्याने व तन्मयतेने गायिले आहे. व्हीनस कंपनीने तयार केलेल्या या कॅसेटचे निर्माते डॉ. वसंतराव नाईक असून श्री. नरसिंह दिवेकर यांनी गीतांची निवळ व संस्करण केले आहे.

श्री. चकोर आजगांवकर यांनी साईबाड्मयात मोलाची भर घालून साईजीवन व तत्त्वज्ञान यांचा वाड्मयाद्वारे महाराष्ट्रात अभिजात मूल्याद्वारे प्रसार करण्याचे कार्य केले आहे. त्यांच्या या कॅसेटचे आम्ही साईभक्तांतर्फे स्वागत करीत आहोत.

“शिरडीस साई आले” (“श्री साईगीतायन”— कवी: चकोर आजगांवकर)

शिरडी वृत्त

फेब्रुवारी १९८८

या महिन्यात शिरडीस श्री साईबाबांचे दर्शनसाठी साईभक्तांची नेहमीप्रमाणे गद्दी होती.

काही कलाकारांनी श्रीच्यापुढे हजेरी दिली, ती खालीलप्रमाणे—
कीर्तनः १) ह.भ.प. मधुकर गणेश सूर्यवंशी, संस्थानपुजारी-गवई-किर्तनकार प्रवचनकार यांची कीर्तने एकादशी व महत्वाचे दिवशी झाली.
२) ह.भ.प. लक्ष्मण महाराज वाकचौरे, शिरडी.

प्रदचनः १) ह.भ.प. विश्वनाथ महाराज सुराळेकर, सुराळाबेट.
भजन, गायन, वादन इ.:—१) सौ. लीला जोशी, अंबरनाथ २) श्री. प्रभुनाथ बाबा शिरडी ३) शिर्डी साई बाबा संकिर्तन समाज, निजामाबाद ४) सौ. आसावा वायकुळ, घाटकोपर ५) श्री. विलास वायकुळ ६) कु. निनांद वायकुळ ७) कुमारी आर. ललिता, हैद्राबाद ८) कुमारी आर. लता ९) के. व्ही. गोपालकृष्ण विशाखापट्टणम १०) श्रीमती के. व्ही. सावित्रीदेवी ११) गुरुकृपा महिला भजन मंडळ, नागपूर १२) आदिनाथ नाम प्रसारक सांप्रदाय, जोगेश्वरी १३) डॉ. जै व्ही. नारायण १४) श्री. विनायक विठ्ठल घारपुरे, पंढरपूर १५) श्री. विठ्ठल घारपुरे १६) श्री अंबादास गोपाळ बेंद्रे, दादर १७) सौ. रेखा मडावि, भिंगार १८) श्री. प्रकाश बेंडे, संगमनेर १९) श्री. भोलानाथ समेळ, गिरगांव.

महाशिवरात्रीः— सालाबादप्रमाणे मंगळवार दिनांक १६/२/८८ रोजी महाशिवरात्री निमित्त रात्रौ ९.१५ वा. श्रीच्या पालखीची गावंतून मिरवणूक निघाली. मिरवणूक परत आल्यावर ११.०० वा. शेजासती झाली.

